et cultu, III, 299, 2 : *Et requievit omnis domus Israel post Dominum.* Quies in Deo vera est, X, 98, 1, 2 : *Non est census super censum salutis corporis, et non est oblectamentum super cordis gaudium.* Quies in Deo quam suavis sit, XIV, 436, 2.

4° Quies animæ oritur a timore et amore Dei, VI, 35, 1 : *Timor Domini ad vitam : et in plenitudine commorabitur absque visitatione pessima.* Quies animi est fructus justitiæ, V, 537, 1. In quiete animi sita est perfectio virtutis, IX, 153, 1 : *Qui illam* (sapientiam) *diligit, diligit vitam, et qui vigilaverint ad illam, complectentur placorem ejus.*

5° Quietis fructus, XI, 415, 2 : *In silentio et spe erit fortitudo vestra.* Ex quiete oritur contemplatio, XXI, 186, 2 : *Et cum aperuisset sigillum septimum, factum est silentium in cœlo, quasi media hora.* Quies ab hominum turbis ad cœlestium contemplationem conducit, VI, 105, 2. Quies mentis prima dispositio ad prophetiam, XII, 226, 2. Ejus vis et effectus, *ibid.* Quieti sunt disciplinarum capaces, X, 355, 2 et seq. : *Disciplinam in pace conservate, filii; sapientia enim abscondita et thesaurus invisus, quæ utilitas in utrisque?* Quietum nemo lacessit impune, XIII, 79, 1. Quietæ vitæ commoda, V, 521, 1, 2 : *Melior est buccella sicca cum gaudio quam domus plena victimis cum jurgio.* Quies explicat, cura implicat, VII, 608, 1.

6° Qualem quietem optet homo post hanc vitam, X, 99, 2 : *Melior est mors quam vita amara; et requies æterna quam languor perseverans.* Quietis æternæ bona, XIX, 387, 1 : *Qui enim ingressus est in requiem ejus, etiam ipse requievit ab operibus suis, sicut a suis Deus.*

QUINARIUS. Quinarii numeri mysteria, XII, 860, 2 ; 861, 1, 2.

QUINGENTESIMUS. Quingentesimus numerus quietis perfectionem significat, quia fit ex quinquagenario decies multiplicato, XII, 818, 2. Idem remissionis et indulgentiæ sacramentum est, 819, 1.

QUINQUAGENARIUS. Quinquagenarius numerus quid mystice significet, XVI, 463, 2. Requiem signat, XII, 818, 2.

QUINQUAGESIMUS. Quinquagesimus annus erat Jubilæus, XIII, 625, 2. Quinquagesimus annus Jubilæi cur apud Judæos institutus sit, XVIII, 314, 2.

QUINQUE. Quinque primariæ urbes Ægypti lingua Chananitide locuturæ quæ sint, XI, 319, 2. Quid per eas mystice intelligatur, 320, 2.

QUINTILIANUS (S.) S. Quintilianus episcopus per aquam benedictam febrim dispulit, II, 294, 1.

QUINTILIANI hæretici. Quintiliani hæretici mulieres ad episcopatum promovebant, XIX, 205, 2.

QUINTUS CÆCILIUS. Quinti Cæcilii opes, testamentum, sepultura, XI, 357, 2.

QUINTUS FABIUS MAXIMUS. Quintus Fabius Maximus a clementia dictus est ovicula, XII, 686, 2.

QUINTUS MARTIUS. Quintus Martius rex filii mortem patienter tulit, XII, 680, 2.

QUINZAI. Quinzai urbs Tartariæ iter triduo et amplius complectitur, ejus descriptio, XIV, 48, 2.

QUIPPE. *Quippe* ponitur interdum pro *quamvis*, XIV, 453, 1.

QUIRINA. Quirina, S. Laurentii Justiniani mater, vidua quam sancte in viduitate vixerit, XIX, 238, 2.

QUIRINALIS. Quirinalis collis Romæ unus e septem, XXI, 316, 2.

QUOMODO. *Quomodo* infidelium interrogatio, XVI, 403, 1, 2.

QUONIAM. *Quoniam* particula oratione hebraica sæpe redundat, *Psalm.* I, 98, 1.

QUOTIDIANUS. Quotidianum panem petere jubemur, XV, 191, 1. Quis is panis sit in particulari, *ibid.* et seq. Quotidiana communio olim in usu erat Romæ et in Hispania, XXI, 47, 1.

QUOTIDIE. Quotidie in via Dei incipiendum, XIX, 48, 2.

R

RA. *Ra*, id est malum, tam pravitatem et malitiam quam tristitiam et afflictionem significat, IV, 233, 1.

RABANUS MAURUS. Rabanus Maurus commentator *Ecclesiastici* moralis magis est quam litteralis, IX, 23, 2. Rabani Commentarius in *Jeremiam* ex S. Hieronymo est potissimum depromptus, XII, 5, 1. Ejus an sint Commentarii in *Threnos* adscripti Hieronymo, 350, 1. *Apocalypsis* interpretatus est, XI, 1.

RABBA seu RABBATH. Rabbath hebraice quid sonet, XII, 294, 1. Erat urbs Arabiæ, et Ammonitarum metropolis, XIII, 309, 1 ; 546, 1. A Philadelpho capta, dicta est Philadelphia, III 475, 1; XIII, 546, 1. Alio nomine vocatur urbs Aquarum, et quare, III, 485, 2.

RABBI. *Rabbi* vox quid hebraice significet, XV, 489, 2; XIX, 435, 1. Tam magistrum quam dominum significat, XVI, 233, 2 ; 319, 2 et seqq. Non solum legis doctorem, sed etiam virum principem significat, XV, 477, 2.

RABBINUS. 1° Rabbinorum studium erat Scripturam exponere, integram tueri, sensus varios interpretari, X, 300, 1. Sunt in tuenda Scriptura

Hebraica superstitiosi, IX, 196, 1. Rabbini et nobiles soliti artem mechanicam discere, XIX, 169, 2.

2° Rabbini noverunt felicitatem nostram in Dei visione consistere, IX, 211, 1. Eorum pauci noverunt SS. Trinitatis mysterium, VI, 428, 1. Id moderni negant, *ibid.* Suis lectionem initii ac finis Ezechiel interdicunt, XII, 777, 2. Fatentur urbem quam delineat Ezechiel non esse corporalem, sed mysticam, XII, 864, 2. Quomodo virorum bene meritorum meminerint, X, 451, 1.

3° Rabbinorum veterum commentum et fabulæ, XI, 187, 1, 196, 1; 236, 2; 246, 1; 261, 2; 291, 1; 293, 2 ; 300, 2 ; 301, 2 ; 341, 1 ; 433, 1 ; 460, 2 ; 468, 2 ; 476, 1 ; 577, 2; 617, 2 ; 756, 2 ; XII, 3, 2; 71, 2 ; 176, 1 ; 214, 1 ; 257, 2 ; 269, 2 ; 336, 1 ; 348, 2 ; 353, 2 ; 373, 2 , 467, 1 ; 472, 2 ; 477, 1 ; 478, 2 ; 562, 2 ; 708, 2 ; 851, 2. Rabbini in Joseph patriarcham injurii sunt, VI, 8, 2. Rabbinorum de Vasthi obscena commenta, IV, 364, 2. Item de Aman, 372, 1; 378, 2 ; 380, 2. Rabbini subvertere nituntur beatæ Virginis conceptionem, XI, 193, 1. Eorum quoad Messiam inanis spes et expectatio, XII, 420, 1. Rabbinorum in hebdomadibus Danielis intelligendis stupor et pervicacia, XIII, 118, 2 et seq. Rabbini censent suum Messiam mutationem quamdam miram in frumento facturum, XIII, 472, 1. Rabbini sex annorum millia mundi ætati attribuunt, XXI, 354, 2. Rabbinorum veterum judaizantium commentarii cur non sint legendi, XI, 64, 2.

RABBONI. *Rabboni* quæ vox, et quid sonet, XVI, 627, 2. Est quid augustius quam *Rabbi*, ibid.

RABSACES. Rabsaces Ezechiæ regi insultat, XI, 460, 1. Ejus mendacium, 461, 2.

RACA. *Raca* quid sit, et quid fratri suo dicere *raca*, 160, 2. Est id peccatum mortale, vel veniale, *ibid.*, 161, 2.

RACEMATIO, RACEMATOR. Racematio et racemator quid sit, X, 179, 1 ; XI, 432, 2. Sæpe per eam paucorum effugientium strages designatur, XI, 432, 2. Racematio competit Christo, diabolo plena vindemia, XIV, 141, 1.

RACHEL. Rachel fugiens, quare patris sui idola furata fuerit, I, 308, 2. Rachel mater fuit Benjamin, et liberorum maxime avida et amans, XII, 226, 1. Ejus luctus in eorum interitu, *ibid.* Cur sepulta in Bethleem, non in Hebron, I, 388, 2. Quomodo mortua Josephum adorasse dicatur, 382, 2. Rachel cur dicantur matres Bethleemiticæ, XII, 225, 2.

RADBODUS. Radbodus, Frisiæ rex, maluit esse cum multis in gehenna, quam in cœlo cum paucis, IX, 460, 2.

RADEGUNDIS (S.). S. Radegundis in leprosos et pauperes charitas, XI, 484, 1. S. Radegundis in specie columbæ navim periclitantem circumvolitans eam a naufragio liberat, VII, 580, 1 ; XI, 705, 2.

RADERE. Radere barbam non est ex se malum sed ideo sacerdotes Judaici non radebantur, n Gentilium sacerdotes imitari viderentur, qui toto capite raso idolis sacrificabant, XII, 834, 2.

RADIUS. 1° Per radios reflexos in nube sæpe sol videtur, etiam absens, XI, 471, 1.

2° Radii vultu sanctorum emicantes sanctitatis internæ erant indicia, XI, 522, 2. Radius jubilationis ex fervida contemplatione promicans comparatur scintillis quas ejiciebat species electrina in curru Cherubim, XII, 513, 2. Radii cur viris sanctis appingantur, XVIII, 595, 2. Radii lucis cur vocentur cornua, XIV, 250, 2.

RADIX. 1° Radix in plantis est quod os in animali, IX, 630, 2. E radice pendet arboris bonum, 79, 1.

2° Radix Israel vel fecunditatem illi a Deo indicium, vel reges et principes ejus significat, XIII, 408, 2. Radix familia David cur appelletur, 255, 2.

3° Radix de terra sitienti fuit beata Virgo paupercula, e qua prodiit ceu humile virgultum Christus, XI, 624, 2. Radix Jesse quare dicatur Christus, XVIII, 238, 1.

4° Radix sapientiæ quæ sit, IX, 60, 2. Radix justorum est gratia, Deus, Christus, æternitas, V, 348, 1.

5° Radicem deorsum mittere moraliter quid sit, XI, 468, 2 ; XIII, 470, 2.

6° Radices (grammatice sumptæ) Hebrææ sunt trilitteræ : quadrilitteræ sunt peregrinæ, vel ex duabus radicibus Hebræis conflatæ, XIV, 19, 2.

RADULPHUS. Radulphus monachus silens ignem verbo compescuit, XI, 416, 1 ; XX, 144, 2.

RAGES. Rages civitas metropolis ac regia Medorum, IV, 278, 2. Ubi sita, 289, 1. An fuerint duæ civitates appellatæ eodem nomine, 300, 1. Quid significet græce et hebraice, *ibid.*

RAGUEL. Raguel pater Saræ laudatus quod vitia filiæ suæ eam petenti non celaverit, IV, 296, 2.

RAHAB. Rahab an meretrix, an caupona fuit, XX, 130, 2. Cur vocetur meretrix, XIX, 485, 2. Fuit meretrix, III, 12, 2. Ejus etymon, *ibid.* Cauponam meritoriam exercuit, XIX, 485, 2. Ejus domus non fuit publicum lupanar, *ibid.* Rahab quæ bona fidei opera fecerit, XX, 131, 1. Non poterat exploratores prodere, *ibid.* Ejus fortitudo, *ibid.* Ejus quanta fuerit fides, *ibid.* Fuit a Deo illuminata ut exploratores Hebræos reciperet, III, 12, 2. Ejus mendacium fuit tantum veniale, *ibid.*, et 13, 1. Ejus fides et conversio, 13, 2. Per fidem pervenit ad pœnitentiam et justificationem, XVIII, 80, 1; XIX, 486, 1. Revelatio a Deo illi facta, III, 13, 2. Illuminatur a Deo ut ejus divinitatem cognosceret, *ibid.* Fuit justificata et salvata, XX, 130, 2; 131, 2. Quando sit justificata, an ante, an post exploratores admissos, 131, 2. Rahab in exploratores Judæos misericors misericordiam invenit, XI, 302, 1

Per hospitalitatem sibi suisque salutem meruit, XIX, 513, 1. Cur sola servata in excidio Jerichuntis, 485, 2. Cum illa liberati omnes cognati et affines, III, 14, 1. Rahab est typus Ecclesiæ, et exemplum peccatorum, 15, 2. Eadem est quæ in enealogia Christi, 39, 2. Etsi meretrix, nominatur tamen in Christi genealogia, XV, 54, 2. Nupsit Salmoni, III, 39, 2. Salmoni nupsit ob exploratores protectos, XV, 54, 2.

RAIMUNDUS (S.). S. Raimundus cur se aula regis Aragonæ Jacobi subduxerit, XII, 664, 2. Mare sine navi pertransiit, cappæ suæ insistens, scapulari pro velo, baculo pro gubernaculo usus, *ibid.*, 665, 1.

RAMA. Rama urbs ubi sita et unde dicta, XII, 225, 1.

RAMESSES. Ramesses qualis urbs fuerit Ægypti, I, 432, 1, 2. Quid moraliter ex etymo significet, *ibid.*

RAMIRUS. Ramiri regis Castellæ de Saracenis victoria virtute venerabilis Eucharistiæ parta, XIV, 470, 2. Idem victoriam auspiciis S. Jacobi de Mauris est consecutus, XXI, 140, 2.

RAMOTH. Ramoth Galaad, vel Ramatha, quæ urbs esset, XIII, 372, 1.

RAMUS. 1° Ramos de arboribus cæsos turba Christo triumphanti in via sternebat, XV, 460, 2.

2° Ramus expansus symbolum est senis rectoris, XI, 239, 1, 2.

RANA. 1° Ranæ an dicantur ab Hebræo *ranan*, id est clamare, XII, 68, 1. Rana est animal molestum et importunum, XXI, 301, 1. Earum sunt tria genera, *ibid.* Cur rana dicatur gyrina, *ibid.* Ranæ Scripturæ non coaxant, XIX, 558, 2. Rana calamitad qualis sit, *ibid.*

3° Rana invidi symbolum est, IX, 413, 1. Est etiam symbolum judicis auro corrupti, 558, 2. Ranarum tria genera mystice sunt dæmon, caro, mundus, XXI, 301, 1.

RAPERE. Rapere idem est quod abripere se, vel raptum reportare, item raptum ac festinanter ducere, VI, 29, 2. Item per vim aut festinanter sive cum ira trahere, evellere, auferre, VI, 29, 2.

RAPHA. Rapha pater fuit gigantum, XIII, 590, 2.

RAPHAEL (S.). 1° Raphael angelus quis, et qualis ejus etymon, IV, 381, 1, 2; XVI, 14, 2. Unde cognomen invenerit, XXI, 21, 2. Ejus munus et emblema, XVI, 14, 2; XXI, 22, 1. Est Dei medentis vicarius et minister curationis, XXI, 22, 1. Ex qua hierarchia sit, IV, 282, 1. An sit e Seraphinis, XXI, 22, 1. Est unus e primis angelis qui proxime Deo assistunt, IV, 306, 1. Quomodo dicat se astare Deo, *ibid.*, 2. Raphael assistens etiam missus legitur, XVIII, 364, 2. Raphael angelus non informabat corpus assumptum, sed ei tantum assistebat, XVII, 51, 2.

2° Quo sensu Raphael sit Israelita, IV, 288, 2; 289, 1. Mira ejus dignatio et demissio, 289, 1. An dicendo se esse Azariam Ananiæ Magni filium, verum dixerit, 289, 2. Cur vocarit se Azariam, ac cum Tobia comederit et biberit, 293, 1. Non fuit angelus custos Tobiæ, 282, 1. Ipse fugavit dæmonem non solum ex domo Raguelis, sed ex tota Media, 293, 1. An recte potuisset se vocare Nephthalitam, 296, 1. Quomodo Asmodæum in deserto religarit, 298, 2. Ejus septem beneficia quæ Tobiæ præstitit, 304, 1. Vere non comedit, 307, 1.

3° Raphael est præses ægrorum et itinerantium, IV, 282, 2. Est præses castitatis et castorum tutelaris, 282, 2; 347, 2. Item viarum et viatorum, 288, 1, 2. Multis se viæ ducem obtulit, *ibid.* De eo est Missa pro ægrotantibus et peregrinantibus in *Romano Missali*, 281, 1, 2. Raphael typus fuit Christi et Apostolorum, 290, 1. Est rex angelorum et propheta, *ibid.*, 2. Mystice est Christus, 282, 1.

RAPHAIM. Raphaim qui, et unde dicti, I, 194, 2; 399, 1. Raphaim sunt gigantes vastissimi et robustissimi, IV, 355, 1.

RAPINA. 1° Rapina quantum sit flagitium, *Job*, 433, 1 : *Quoniam confringens nudavit pauperes : domum rapuit, et non ædificavit eam.* Rapinæ cur homini, non bestiis prohibitæ, *Psalm.* II, 201, 2 : *Posuisti tenebras, et facta est nox; in ipsa pertransibunt omnes bestiæ sylvæ. Catuli leonum rugientes, ut rapiant, et quærant a Deo escam sibi.* Rapina direptores rapit, quo sensu, VI, 101, 2: *Rapinæ impiorum detrahent eos, quia noluerunt facere judicium.* Est velut serra conscientiam dissecans, *ibid.* Ejus damna, V, 336, 1 : *Alii dividunt propria et ditiores fiunt, alii rapiunt non sua, et semper in egestate sunt.* Rapinæ sunt liberali eleemosyna expiandæ, XVI, 164, 1 (*Vide* FURTUM, RAPTOR).

2° Rapinam quomodo Christus non est arbitratus, esse se æqualem Deo; hic capitur rapina pro arrogantia, XIX, 2.

RAPTOR. Raptores alienorum et sacrorum plerumque ad paupertatem rediguntur, VI, 30, 2: *Qui impatiens est, sustinebit damnum; et cum rapuerit, aliud apponet.* Opprimuntur a fisco et exactionibus principum, 161, 1 : *Qui calumniatur pauperem ut augeat divitias suas, dabit ipse ditiori et egebit.* Raptores opum iniquarum miro erga eas affectu detinentur, VI, 101, 1 : *Qui congregat thesauros lingua mendacii, vanus et excors est, et impingetur ad laqueos mortis.* Mortem horrent, *ibid.* Timent infamiam et punitionem judicis : hæredes eorum in male parta succedunt, *ibid.* Semper habent vermem conscientiæ, *ibid.* Sperant se in morte restitutionem facturos, itaque sibi imponunt, 78, 2 : *Ruina est homini devorare sanctos et post vota retractare.* Raptores male pereunt, *Job*, 427, 1 : *Divitias quas devoravit, evomet, et de ventre illius extrahet eas Deus* (Vide DIVITIÆ, FURTUM, RAPINA).

RAPTUS (adjectivus). Ex rapto non est hostia

offerenda, VI, 122, 2 : *Hostiæ impiorum abominabiles, quia offeruntur ex scelere.* Raptum non potest dari in eleemosynam, XVI, 164, 2: *Verumtamen quod superest date eleemosynam, et ecce omnia munda sunt vobis.*

RAPTUS (substantivus). 1° Raptus Siluntinarum virginum licuit Benjaminitis, III, 232, 1, 2.

2° Raptus supernaturaliter sumptus quid sit, XVIII, 499, 2. Raptus S. Pauli quando contigerit, *ibid.* An verus fuerit vel tantum imaginarius, 500, 2. Raptus est, ne minor esset aliis apostolis, qui Christum in carne viderunt, 502, 1. Raptus mentis an fiat naturaliter, XIII, 245, 2. Aliquando fit sine alienatione mentis a sensibus, *idid.* Raptus S. Hieronymi ad judicium, VII, 416, 2.

RAREFACTIO. Rarefactio aquæ in olla ostendit veritatem corporis Christi in Eucharistia, XV, 557, 1.

RARUS. Rara sunt pretiosa et chara, V, 265, 2 et seq.; VI, 276, 2.

RASIN. Rasin rex fuit Syriæ, III, 614, 2. Rasin Syriæ rex a Theglathphalasar rege Assyriorum occisus fuit et Damascus eversa, XIII, 541, 2. Rasin rex Damasci fuit typus Obodæ regis Damasci, XI, 206, 2.

RATIO. 1° *Ratio pro intelligentia sumpta.* Ratio hominis est ei velut lucerna et eum accusabit in die judicii, XIV, 283, 1 : *Et erit in tempore illo: scrutabor Jerusalem in lucernis, et visitabo super viros defixos in fæcibus suis; qui dicunt in cordibus suis : Non faciet bene Dominus, et non faciet male.* Per lucernam repræsentatur, VI, 70, 1: *Qui maledicit patri suo et matri, extinguetur lucerna ejus in mediis tenebris.* Ratio naturalis cur dicatur vultus Dei, *Psalm.* I, 25, 2 et seq.: *Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine, dedisti lætitiam in corde meo.* Ratio superior in homine vir est, inferior femina, X, 373, 1. Ratio recta regula est actionum humanarum, XV, 310, 1. Ratio in capite quasi in arce a Deo est collocata, V, 203, 1. Ipsa est velut rex : in homine solium regni et judicis occupat, VI, 55, 1 : *Rex, qui sedet in solio judicis dissipat omne malum intuitu suo.* Ejus tribunal in homine est, 102, 2 et seq. Ea regere debet appetitus sensus et passiones, IX, 518, 1 : *Post concupiscentias non eas, et a voluntate tua avertere.* Est verborum statera, et oris frenum, X, 63, 1 : *Aurum tuum et argentum tuum confla, et verbis tuis facito stateram, et frenos ori tuo rectos.* Ipsa dirigat opera nostra, X, 259, 2 : *Ante omnia opera tua verbum tuum præcedat te, et ante omnem actum consilium stabile.* Dat homini optimum consilium, 256, 1, 2 : *Cor boni consilii tui statue tecum; non est enim tibi aliud pluris illo.* Ratio potens est, ideo ei cedendum, IX, 262, 2 : *Non litiges cum homine potente, ne forte incidas in manus illius.*

Ratio et concupiscentia jugiter inter se digladiantur, V, 569, 1. Eam eripit vinum, VI, 45, 1: *Luxuriosa res vinum, et tumultuosa ebrietas; quicumque his delectatur, non erit sapiens.* Ejus naufragium fit in ebrietate, 211, 1; 212, 1, 2 : *Et eris sicut dormiens in medio mari, et quasi sopitus gubernator, amisso clavo.* Ea tunc amissa in quæ pericula homo incurrat, 211, 1. Ratio non est concupiscentiæ subdenda, V, 316, 1. Quam fortiter ratio motus concupiscentiæ deprimere debeat, 569, 1. Ratione cupiditates sunt refrænandæ, X, 265, 1 : *Fili, in vita tua tenta animam tuam, et si fuerit nequam, non des illi potestatem;* 339, 1. Rationis usus cum incipit in puero, tunc est erudiendus, VI, 141, 2.

2° *Ratio pro disquisitione et judicio accepta.* Rationes dati et expensi optime constare debent, X, 360, 1.

Ratio reddenda est omnium, *Job*, 320, 1. Rationum codicem habet Deus, 329, 2. Rationem donorum suorum exactam in die mortis et judicii exiget Deus, XIV, 282, 1, 2; XV, 528, 2; XVI, 215, 1; 217, 1.

RATIONABILE. Rationabile obsequium quomodo exhibeatur Deo, XVIII, 202, 1.

RATIONALE. Rationale unde dicetur, I, 679, 1. Unde vocetur judicii, *ibid.*, 2. Rationale Pontificis erat in medio ephodi, X, 458, 1. Cur dicatur stola, *ibid.*, 2. Erat vestis sacratissima, *ibid.* Cur id diceretur λόγιον, *ibid.* Ipsum describitur; ejus usus et finis, *ibid.* Quid tropologice significet, I, 679, 2. Ejus gemmæ, XXI, 382, 2. Duodecim gemmæ rationalis quid significent, I, 679, 2 et seqq. In rationali fulgebant gemmæ dum sacrificabatur, II, 7, 2. Rationale Pontificis Judaici inscriptum habebat *Urim* et *Tummim*, XIX, 200, 1. Rationale an haberet duo simulacra oraculum et responsa dantia consulentibus; negat auctor, et cur, XIII, 330, 2. Rationale erat typus cœli, ejusque speciem referebat, XXI, 382, 2.

RAUCEDO, RAUCUS. Raucedo vocis gallinaceorum unde proveniat, VI, 471, 1. Raucum an hominem lupus reddat, XIV, 210, 1.

RAZIAS. Razias qualis vir, IV, 560, 2. Trina morte se confecit, *ibid.* An occidendo se peccarit, *ibid.* et seq. Excusatur a peccato per ignorantiam, 561, 2. Hac supposita, heroicus fuit ejus actus, IV, *ibid.*

REA. *Rea* Hebræis significat socium, proximum, amicum, XV, 175, 2.

REATE. Reate est umbilicus Italiæ, V, 80, 1.

REATUS. Reatu culpæ et pœnæ tenetur anima quæ peccavit, X, 47, 1. Reatus post culpam peccati remanens, est velut finis, V, 150, 2. Est peccati uncus, VI, 396, 2 (*Vide* CULPA, PECCATUM).

REBECCA. Rebecca fuit speculum virginum octo de causis, I, 257, 2. Ejus verecundia, 260, 1. Ecclesiam a gentilismo a Christo ad connubium vocatam repræsentat, 259, 1. Decem de causis fuit typus animæ et Ecclesiæ, 261, 2. Duos ex uno concubitu concepit, XVIII, 160, 2. Passa est

in utero collisionem et luctam Jacob, I, 266, 1. Qualis hæc lucta fuerit, *ibid.* De hac lucta quo iverit Rebecca ad consulendum Dominum, 266, 2. Ejus constantia in fide, 278, 2. Ejus prudens consilium in ablegando Jacob, 283, 1. Mittens Jacob in Mesopotamiam fuit figura Dei Patris mittentis Filium in terram, 283, 2. Rebecca Jacobo indicavit jus primogenituræ ad ipsum spectare, XIX, 604, 2.

REBELLIO, REBELLIS. 1° Rebellis Deo ipse sibi est bellum, XVIII,566, 2. Rebellio Hebræorum Deo mire displicuit, XVIII, 342, 3; XIX,381, 1.

2° Rebellis studio quærit mala, et nonnisi mala, V, 534, 1. Sibi potius quam superiori malum creat, *ibid.* Semper in sua rebellione pergit, *ibid.*, 2. Rebellio signum est hæresis et infidelitatis, XX,297,2. Rebellio contra superiores quantopere Deo displiceat, 673, 1.

3° Rebellio semper a Deo graviter punita est, IX, 602, 1. Rebellio per dæmonem vel per carnificem plectitur, V, 534, 1. Item per quemvis alium fortiorem, a quo contundatur, *ibid.*, 2. Rebellio in regem maxime et statim punitur, VI, 238, 2 et seq. Rebellis solet ob rebellionem capite mulctari, 396, 1.

4° Rebellio præcavenda, ne oriatur; si orta est, remora ei est injicienda. III. 505, 1, 2. Statim in ortu comprimenda, 518, 1. In principiis ei obstandum, 662, 2. In rebellione capita plectenda, multitudini parcendum, 511, 1.

REBLATHA. Reblatha est urbs Syriæ in qua Nabuchodonosor belli Judaici finem expectans subsittit, XII, 548, 2. Reblatha est provincia Syriæ, XII, 270, 1. Reblatha urbs an sit Emath minor, et Epiphania. XIII, 594, 2.

REBOATUS. Reboatus cur dicatur aquilarum vox, ejusque vis, XIII, 390, 1.

RECEDERE. Recedere quando dicatur vinum, XIII. 349, 1 (*Vide* VINUM).

RECEPTACULUM. Receptacula occulta aquarum ad quem usum in templo essent, XII, 849, 1.

RECEPTOR. Receptores maleficorum pœnis iisdem subjacent quibus ipsi malefici, XIV, 32, 2.

RECHAB. Rechab natus ex Jethro; non est idem qui Jethro, XII, 250, 1, 2.

RECHABITÆ. Rechabitæ metu Nabuchodonosoris confugerunt e suis agris in Jerusalem, ibique diu pacifice habitarunt, XII, 250, 1, 2. Sunt Cinæi, posteri Jethro. *ibid.* Fuere Madianitæ, *ibid.* A quo tempore eorum institutum cœperit, *ibid.* Fuere typus religiosorum, *ibid.* et 251, 1. Eorum obedientia et abstinentia, 250, 1, 2.

RECIDIVA, RECIDUUS. Recidui quantum sit malum, XX, 466, 1, 2: *Si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione Domini nostri, et Salvatoris Jesu Christi, his rursus implicati superantur: facta sunt eis posteriora deteriora prioribus.* Recidiva culpæ, culpa est deterior, XVI, 76, 2: *Postea invenit eum* (paralyticum) *Jesus in templo, et dixit illi: Ecce sanus factus es; jam noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat.* Recidiva morbi, morbo est periculosior, X, 276, 1. Et recidiva peccati ipso peccato, 212, 1 et seq.: *Qui baptizatur a mortuo, et iterum tangit eum, quid proficit lavatio ipsius? Sic homo qui jejunat a peccatis suis, et iterum eadem faciens, quid proficit humiliando se? orationem illius quis exaudiet?* Recidiva peccatoris non est speciale peccatum, sed tantum circumstantia generalis a peccatore volita, XV, 415, 2 et seq. (*Vide* RELAPSUS).

RECIPERE. Recipientium Christum merces, qua fieri merentur filii Dei, XVI, 305, 1. Recipiens apostolos, Christum et Patrem ejus recipit, XV, 278, 1.

RECLINATORIUM. Reclinatorium aureum ferculi Salomonis, quid sit, VIII, 16, 1.

RECONCILIARI, RECONCILIATIO. *Reconciliari* quid significet, XVIII, 305, 2. In reconciliatione hominis cum Deo consistit vera justificatio, 176, 1. *Testimonium enim perhibeo illis, quod æmulationem Dei habent, sed non secundum scientiam. Ignorantes enim Dei justitiam, et suam quærentes statuere, justitiæ Dei non sunt subjecti.* Hæc obtingit homini non ex operibus justitiæ, sed gratis per Dei gratiam, 162, 2 (*Vide* GRATIA JUSTIFICANS, JUSTIFICATIO).

Reconciliatio fratri offenso ante sacrificium est præcepta, XV, 162, 2. Reconciliatio per inaurem repræsentatur, VI, 268, 1. Reconciliationis lex pia in nonnullis religionibus, XVIII, 643, 2 (*Vide* INJURIARUM CONDONATIO).

RECORDARI. Recordari et oblivisci quomodo dicatur Deus, *Psalm.* I, 45, 1; II, 161, 1; 406, 2.

RECREATIO. Recreatio honesta post sumptum cibum cui usui deserviat, X, 155, 2.

RECTITUDO, RECTUS. Rectitudo quintuplex et qualis, *Job*, 7, 1, 2: *Vir erat in terra Hus, nomine Job, et erat ille vir simplex, et rectus, ac timens Deum, et recedens a malo.* Rectum est quod suam regulam adæquat, VII, 280, 1. Rectum in Scriptura sæpe capitur pro jucundo et placenti VI. 207, 2.

Rectitudo in qua Deus hominem creavit, VII, 279, 2: *Solummodo hoc inveni, quod fecerit Deus hominem rectum, et ipse se infinitis miscuerit quæstionibus. Quis talis ut sapiens est? et quis cognovit solutionem verbi?* Ad rectitudinem duo requiruntur, nempe recta ratio et recta intentio, 492, 1: *Memores uberum tuorum super vinum, recti diligunt te.* Rectitudo amoris est charitas, *ibid.* Rectam habere animam est recte de Deo sentire, XIV, 226, 1: *Ecce qui incredulus est, non erit recta anima ejus in semetipso.* A recto alienum est opus perversi, VI, 102, 2: *Perversa via viri aliena est: qui autem mundus est, rectum opus ejus.* Recta verba quæ dicantur, VI. 241. 2 et seq.: *Labia deosculabitur, qui recta verba respondet.*

RECTOR, REGERE. 1° *Quanti sit momenti ut rectores omnigena virtute præditi sint.* Rectores sunt atlantes reipublicæ, XIV,383,1. Eos sequuntur subditi, VI, 392, 2: *In multiplicatione justorum lætabitur vulgus: cum impii sumpserint principatum, gemet populus.* Rector qualis est, tales et subditi, X, 180, 2. Rector qualis esse debeat, VIII, 414, 1: *Multitudo autem sapientium sanitas est orbis terrarum, et rex sapiens, stabilimentum populi est.* Rectoribus quæ sint dotes et virtutes necessariæ, XIV, 489, 1. Rectores discant mansuetudinem et humilitatem, IX, 124, 1. *Quanto magnus es, humilia te in omnibus et coram Deo invenies gratiam.* Qui docet et format rectores, rempublicam docet et format, X, 179, 2: *Audite me magnates et omnes populi; et rectores Ecclesiæ, auribus percipite.* Rector debet esse angelus inter homines, I, 22, 2. Rectores reipublicæ abstineant vino, VI, 211, 2.

2° *Rectores quomodo regere debeant.* Regere homines quam difficile, V, 323, 1, 2: *Ubi non est gubernator, populus corruet; salus autem ubi multa consilia.* Regere animas, scientia scientiarum est, XIX, 212, 2. Regendæ quomodo sint animæ, XX, 377, 1: *Pascite qui in vobis est gregem Dei, providentes non coacte, sed spontanee secundum Deum.* Rectoribus exemplo Dei recte regendum, VIII, 536, 2: *Tu autem, Dominator virtutis, cum tranquillitate judicas, et cum magna reverentia disponis nos: subest enim tibi, cum volueris, posse.* Rector omnis nauclerum imitetur, V, 27, 2. Multis magnisque consiliis et modis regendi opus habet, sit proinde Proteus, 323, 1. Deum sæpe invocet, V, 29, 1. Rector populi exemplo Mosis severitatem cum misericordia miscere debet, I, 728, 1. Gubernandi modus sit fortis et suavis, VIII, 463, 2: *Attingit ergo a fine usque ad finem fortiter, et disponit omnia suaviter.* Regendorum inclinationi se accommodet, V, 28, 2. Rectoris tria sunt munia, XXI, 60, 2. Rectores sint Argus, et toti oculati, XII, 491, 1. Rector quid agere debeat in perditione subditi, XVI, 120, 1 (*Vide* PRÆLATUS).

RECUTITUS. Recutiti cur dicti Judæi, XVIII, 309, 2.

REDAMARE. Redamare Deum quam maxime debeamus, IX, 435, 1 (*Vide* AMOR DEI, DEUS).

REDDERE. Reddit Deus unicuique secundum opera sua, XVIII, 58, 2 (*Vide* DEUS, JUDICIUM). Reddere malum pro malo non est actus justitiæ, sed vindictæ, VI, 73, 2 et seq. (*Vide* PAR, TALIO, VINDICTA).

REDEMPTIO. 1° *Quid sit redemptio.* Redemptionis mysterium innotuit angelis, per revelationem Dei, XVIII, 613, 1: *Mihi omnium sanctorum minimo data est gratia hæc, in Gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi, et illuminare omnes, quæ sit dispensatio sacramenti absconditi a sæculis in Deo, qui omnia creavit. Ut innotescat principatibus, et potestatibus in cœlestibus per Ecclesiam, multiformis sapientia Dei.* Redemptio generis humani quomodo a Prophetis significetur, I, 33, 2. Eam Scriptura sæpe tribuitur zelo, XI, 237, 2: *Parvulus enim natus est nobis, et filius datus est nobis, et factus est principatus super humerum ejus: et vocabitur nomen ejus, Admirabilis, Consiliarius, Deus, Fortis, Pater futuri sæculi, Princeps pacis. Multiplicabitur ejus imperium, et pacis non erit finis: super solium David, et super regnum ejus sedebit, ut confirmet illud, et corroboret in judicio et justitia, amodo usque in sempiternum: zelus Domini exercituum faciet hoc.* Redemptio generis humani e captivitate diaboli et peccati est per antonomasiam opus Dei, XIV, 241, 1: *Domine, opus tuum, in medio annorum vivifica illud. In medio annorum notum facies: cum iratus fueris, misericordiæ recordaberis.* Redemptio generis humani est opus infinitum, IX, 111, 1: *Secundum enim magnitudinem ipsius, sic et misericordia illius cum ipso est.* Est opus gratiæ, XIX, 370, 2: *Eum autem, qui modico quam angeli minoratus est, videmus Jesum propter passionem mortis, gloria et honore coronatum, ut gratia Dei pro omnibus gustaret mortem.* Hanc irritam faciunt quærentes justitiam ex lege, XVIII, 561, 2: *Evacuati estis a Christo, qui in lege justificamini; a gratia excidistis.* Redemptio et redemptor, *Psalm.* II, 261, 2: *Redemptionem misit populo suo, mandavit in æternum testamentum suum.* Redemptio nostra est duplex, inchoata in terra, et completa in cœlo, XVIII, 594, 2. Illa non est aliud quam peccatorum remissio, XIX, 75, 2: *Eripuit nos de potestate tenebrarum, et transtulit in regnum Filii dilectionis suæ, in quo habemus redemptionem per sanguinem ejus, remissionem peccatorum.*

2° *Redemptio hominum fuit Christo pretiosa*, XIX, 440, 2. Redemptio hominum erat Christo suavissimus cibus, XVI, 365, 1: *Interea rogabant eum discipuli, dicentes: Rabbi, manduca. Ille autem dixit eis: Ego cibum habeo manducare quem vos nescitis.* Redemptio cur dicatur cœna, 197, 1.

3° *Redemptionis excellentia et efficacia*, Psalm. I, 259, 2: *Sacrificium et oblationem noluisti, aures autem perfecisti mihi. Holocaustum et pro peccato non postulasti, tunc dixi: Ecce venio.* Redemptionem cur operatus sit Salvator in medio terræ, *Psalm.* I, 488, 1: *Deus autem Rex noster ante sæcula, operatus est salutem in medio terræ.* Redemptio Christi fuit strages peccati, et vita virtutis in eodem homine; hinc duplici nomine significatur, XII, 649, 2. Redemerit nos quam plene Christus Dominus, XX, 265, 1: *Scientes quod non corruptibilibus auro vel argento redempti estis de vana vestra conversatione paternæ traditionis: sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi, et incontaminati.* Redemptio Christi plene fuit sufficiens ad omnes homines salvandos, XIII, 436, 1.

Redemptio hominum per Christum quam grata sit fidelibus, XI, 390, 2. Redemptio nostra perfectissime complebitur in die judicii, *Psalm.* II, 374, 2 : *Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus ejus.* Ob redemptionem nos totos Deo debemus, XVI, 231, 2. Redemptionis primaria septem mysteria totidem horis recoluntur, XVII, 113, 1 (*Vide* JESUS CHRISTUS, cap. VIII, art. I).

REDIMERE. Redimi se nolentes sacerdotes ab hæreticis capti, quam generose faciant, XVII, 409, 1.

Redimere tempus quid sit, XVIII, 656, 1; XIX, 110, 2.

REDITUS. 1° Reditus Hebræorum e Babylone in Jerusalem fuit lætissimus, IV, 211, 1. Qualis reditus et restauratio Israeli promittatur per prophetas, XIII, 643, 2 (*Vide* CAPTIVITAS, HEBRÆI).

2° Reditus bonorum operum post pœnitentiam estruitur, XIII, 505, 1, 2; XIX, 403, 2 (*Vide* PŒNITENTIA).

REDUCTIO. Reductionis præputii auctor fuit Esau, ideoque a Deo odio habitus, XVIII, 309, 2.

REEMA. Reema urbs est Arabiæ Felicis, XII, 700, 1.

REFORMATOR, REFORMATIO. Reformatio laicorum a reformatione sacerdotum inchoanda, XIV, 556, 2. Reformatio a capite et superioribus inchoanda est, XVI, 524, 1. Reformatores morum sunt viri rixæ, id probatur per exempla, XII, 127, 1. Reformationi quotidianæ studendum est, XVIII, 202, 2. Ejus fructus, 203, 2. Reformationem jactant hæretici, et deformationem inducunt, XIX, 300, 1.

REFRACTARIUS. Refractarii faciem avertunt, XIV, 440, 2.

REFRÆNARE Refrænans apud Isaiam quid sit, XI, 239, 1, 2.

REFRIGERIUM. Refrigerium cur dicatur beatitudo, XVII, 120, 2 (*Vide* BEATITUDO).

REFUGIUM. Refugium nostrum Deus, *Job*, 142, 1; 491, 2 (*Vide* DEUS, cap. VI, § III).

REGAS. *Regas* Chaldæum quid significet, XIII' 79, 1.

REGENERATIO. Regeneratio spiritualis fit per baptismum, ejus necessitas, XVI, 339, 2; 340, 1 et seqq. : *Respondit Jesus : Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit denuo, non potest videre regnum Dei...... Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritus sancto, non potest introire in regnum Dei.* Regeneratio christianorum duplex, XX, 242, 1 : *Benedictus Deus et Pater Domini nostri Jesu Christi, qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vivam per resurrectionem Jesu Christi ex mortuis.* Regenerationis divinæ dignitas, XX, 272, 1 : *Renati non ex semine corruptibili, sed incorruptibili per verbum Dei vivi, et permanentis in æternum* (*Vide* JESUS CHRISTUS, cap. VIII, art. I).

REGERE (*Vide* RECTOR, REX).

REGIA. Regia Hierosolymis erat juxta templum, XII, 234, 2.

REGILLIANUS. Regillianus per lusum fit verus rex, III, 168, 2.

REGIMEN. 1° Regimen, etiam paucorum, est difficile, IX, 341, 2. Regimen optimum est quo suavitas cum fortitudine miscetur, XIV, 124, 1. Regimen lene et amoris longe potentius et durabilius est regimine duriori, 488, 1.

2° Regimen Dei duplex erga Judæos, XIII, 268, 1. Regimen duplex Dei erga Judæos post tempora Zachariæ, unum amoris, alterum terroris, XIV, 488, 1. Regimen summum Judæorum e captivitate reversorum mansit penes pontifices, XIV, 319, 1.

REGINA. 1° Regina Saba vel Austri quæ ad Salomonem venit, quomodo dicta, et unde venerit, XV, 313, 2. Regina Saba venit ex Abyssinia, XIV, 304, 2. Quot auri talenta Salomoni dederit, VII, 99, 1. An ex Salomone filium conceperit, XV, 313, 2. Ejus et Judæorum antitheses, 314, 1.

2° Reginæ Æthiopibus imperarunt, et dictæ sunt Candaces, XV, 313, 2. Reginæ Æthiopiæ cur dictæ sint Candaces, XVII, 204, 1.

3° Reginæ piæ regnum suum omni bono cumulant, V, 402, 1. Reginæ aliquot quæ Judithæ nomen, et cum nomine virtutis imitationem ambivere, IV, 356, 1, 2. Reginæ variæ cilicia gestarunt, I, 342, 1.

4° Regina cœli cur dicatur luna, XII, 68, (*Vide* LUNA).

REGINA CŒLI. *Regina cœli* hymnus unde initium habuerit, V, 204, 2; XVIII, 661, 1.

REGINALDUS (S.). S. Reginaldus dominicanus a beata Virgine est in magna ægritudine inunctus, XX, 218, 1. Ejus in morte jubilus, XVIII, 415, 1.

REGINALDUS POLUS. Reginaldi Poli cardinalis elogium, constantia et longum martyrium, XII, 609, 2; 610, 1.

REGIO. 1° Regionum natura et feracitas, variis temporum mutationibus aut culturæ delectu perit vel immutatur, XIII, 617, 1 Regiones piscosæ post admissam hæresim piscibus alio commigrantibus, vel emorientibus, sterilitate et paupertate puniuntur, 336, 2. Quæ regiones lepram afferant, XV, 219, 2; 221, 2.

2° Regiones quæ essent ultra Jordanem, XV, 134, 2. Regiones Indorum in libro primo *Machabæorum* vocantur provinciæ ultra Taurum montem sitæ, quas Antiochus Romanis cedere coactus fuit, IV, 451, 1. Regio mortis juxta Jerusalem quæ dicatur, XII, 234, 2. Regiones Romanæ urbis modo sunt quatuordecim, et olim totidem fuere, X, 284, 2. Regiones suburbicariæ quæ Romæ dicerentur, XIV, 48, 1, 2.

Regiones a Paulo Evangelii luce illustratæ, XVIII, 10, 2; 239, 2. Regiones olim desertæ, per fidem Christi redditæ sunt habitabiles, XIV, 536, 2.

REGIUS. Regia stirps cur vitis vocetur, XII,

645, 1, 2. Regius morbus quis sit et unde dicatur, XIII, 571, 1. Regio animo sint christiani, XX, 110, 2 (*Vide* REGNUM).

REGNERUS (S.). S. Regnerus martyr Populoniensis recisum caput e terra sustulit et manu gestavit, V, 34, 1.

REGNERUS rex Danorum. Regnerus Danorum rex apostata graviter est a Deo punitus, XI, 107, 1.

REGNUM, REGNARE. I. REGNA TEMPORALIA.— 1° *Regnorum origo et causa.* Regnum omne a Deo provenit, IX, 296, 2 : *In manu Dei potestas terræ, et execrabilis omnis iniquitas gentium, et utilem rectorem suscitabit in tempus super illam.* Regna cur a Deo subinde dicantur concessa, XIII, 86, 1. Regna terræ orta sunt ex peccato Adæ, VI, 363, 2 et seq. : *Propter peccata terræ multi principes ejus, et propter hominis sapientiam, et horum scientiam quæ dicuntur, vita ducis longior erit.*

2° *Regnorum gubernationem potissimum curat Deus*, VI, 130, 1. Regna omnia gubernantur a Deo, XII, 509, 2. Regna singula et gentes singulis angelis ad custodiam assignatæ, XIII, 141, 2.

3° *Quonam pacto regna bene regantur et conserventur.* Regnorum fundamentum fulcrum et radix est vera religio et verus Dei cultus, XIII, 377, 2 : *Cum sanare vellem Israel, revelata est iniquitas Ephraim, et malitia Samariæ, quia operati sunt mendacium : et fur ingressus est spolians, latrunculus foris.* Eorum centrum est justitia, VI, 394, 1 : *Rex justus erigit terram, vir avarus destruit eam.* Regnorum felicitas a tredecim rebus dependet, II, 461, 1, 2. Regnum par est et salutare ab uno regi, XII, 760, 1 : *Et faciam eos in gentem unam in terra in montibus Israel; et rex unus erit omnibus imperans : et non erunt ultra duæ gentes, nec dividentur amplius in duo regna.* Regnum quo magis sibi regique suo unitum, eo est validius, 842, 2. Quonam pacto regna usque in finem conserventur, X, 143, 2. Quid in regno difficillimum sit, 144, 1. Quid potissimum regnum conservet, *ibid.*

4° *Quibus rebus regna pessumeant et dissolvantur.* Regnum per quod acquiratur, per quod amittatur, VII, 186, 1 : *Melior est puer pauper et sapiens rege sene et stulto, qui nescit prævidere in posterum. Quod de carcere catenisque interdum quis egrediatur ad regnum, et alius natus in regno, inopia consumatur.* Sæpe regna ob populi peccata in multos principatus dividuntur, VI, 363, 1. Regnantibus impiis magna mala in orbem et urbes incubant, 372, 2 : *In exultatione justorum multa gloria est : regnantibus impiis, ruinæ hominum.* Eos subditi imitantur, 373, 1, 2. Regnum plus damni patitur a ministris malis sub rege bono, quam sub rege malo a bonis ministris, V, 443, 2 : *Acceptus est regi minister intelligens ; iracundiam ejus inutilis sustinebit.* Regnum regis adolescentis, VII, 189, 1, 2. Regna transferuntur de gente in gentem, IX, 297, 1. Idque propter injurias et injustitias, 302, 1, 2 : *Regnum a gente in gentem transfertur propter injustitias et injurias, et contumelias, et diversos dolos.*

5° *Regnorum terræ vanitas, miseria et pericula.* Primo. *Regnorum mundi et regalis potentiæ quanta vanitas*, I, 562, 2 et seq. : *Jamque advenerat vigilia matutina, et ecce respiciens Dominus super castra Ægyptiorum per columnam ignis et nubis, interfecit exercitum eorum : et subvertit rotas curruum, ferebanturque in profundum*; XI, 304, 2: *Nunc locutus est Dominus, dicens : In tribus annis, quasi anni mercenarii, auferetur gloria Moab super omni populo multo, et relinquetur parvus et modicus, nequaquam multus*; XXI, 331, 1 : *Et sustulit unus angelus fortis lapidem quasi molarem magnum, et misit in mare, dicens : Hoc impetu mittetur Babylon civitas illa magna, et ultra jam non invenietur. Et vox citharædorum et musicorum, et tibia canentium, et tuba non audietur in te amplius ; et omnis artifex omnis artis non invenietur in te amplius. Et lux lucernæ non lucebit in te amplius ; et vox sponsi et sponsæ non audietur adhuc in te, quia mercatores tui erant principes terræ, quia in veneficiis tuis erraverunt omnes gentes. Et in ea sanguis Prophetarum et sanctorum inventus est in te, et omnium qui interfecti sunt in terra.* Regna splendida et eorum opes vento comparantur, VII, 218, 1. Cur ventis comparantur, XIII, 148, 2 : *Surget vero rex fortis, et dominabitur potestate multa, et faciet quod placuerit ei. Et cum steterit, conteretur regnum ejus, et dividetur in quatuor ventos cœli.* Qua ratione habeant ventorum naturam, XIV, 429, 2 : *Et respondi, et dixi ad angelum, qui loquebatur in me : Quid sunt hæc, domine mi? Et respondit angelus, et ait ad me : Isti sunt quatuor venti cœli, qui egrediuntur, ut stent coram Dominatore omnis terræ.* Regna omnia sunt somnia et terrena, XIII, 17, 1; 30, 2; 426, 2 : *Sicut mane pertransiit, pertransiit rex Israel.* Regna varia et mutabilia sunt, 155, 2. Ea singulis prope sæculis de una familia in aliam transeunt, VI, 130, 1. Non sunt familiis perpetua, cur, 356, 1, 2 : *Diligenter agnosce vultum pecoris tui, tuosque greges considera : non enim habebis jugiter potestatem, sed corona tribuetur in generationem et generationem.* Regna quam facile Deus transmutet, XI, 342, 2 : *Coronans coronabit te tribulatione, quasi pilam mittet te in terram latam et spatiosam ; ibi morieris, et ibi erit currus gloriæ tuæ ignominia domus Domini tui.* Regna hujus mundi quam brevi concidant, XIV, 165, 1 : *Et in diluvio prætereunte consummationem faciet* (Deus) *loci illius.* Regnum omne sub regno graviore est, XIV, 370, 1.

Secundo. *Regnorum mundi miseria et pericula.* Regnum terrenum miserrimum, ejusque exempla, VIII, 388, 1. Regnum est splendida servitus.

XIX, 209, 1. Regnum quam sit res periculis plena, exemplis docetur, II. 243, 2 et seqq. : *Audivit ergo Moyses flentem populum per familias, singulos per ostia tentorii sui. Iratusque est furor Domini valde : sed et Moysi intoleranda res visa est, et ait ad Dominum : Cur afflixisti servum tuum? quare non invenio gratiam coram te et cur imposuisti pondus universi populi hujus super me?* Regni cupido vehementissima in regibus, III, 381, 1 : *Iratus est aurem Saül nimis, et displicuit in oculis ejus sermo iste, dixitque : Dederunt David decem millia, et mihi mille dederunt ; quid ei superest, nisi solum regnum?* Regnandi libido nihil non molitur, IV, 370, 2. Regna remota justitia, sunt magna latrocinia. XIV, 105, 1 : *Nunc vastaberis filia latronis, obsidionem posuerunt super nos, in virga percutient maxillam judicis Israel.* Regna multa Gentilium mera fuerunt latrocinia, XII, 153, 1.

Regna terræ parvi pendenda, IV, 86, 2. Regnum terræ multi reges præ æterno parvi pendunt, XXI, 402, 2.

6° *Regna quædam de quibus in Scriptura mentio fit.* Regnum Israel Deus non instituit, sed regnum Juda, XIII, 392, 1, 2. Utrumque idolis deditum fuit, 287, 2. Cur regnum Roboam discissum et divisum fuerit, X, 498, 1, 2. Regnum Hebræorum non tantum humanum erat, sed et spirituale et divinum, XIII, 391, 2 (*Vide* HEBRÆI).

In Merodach incipit regnum Chaldæorum, IV, 195, 1, 2. Regnum Assyriorum defecit in Asarrhaddon, *ibid.* Regnum et monarchia Persarum quot annis steterit, XII, 148, 1 (*Vide* ASSYRII, CHALDÆI, PERSÆ).

Regnum hæreticorum et Turcarum tandem aliquando pessumibunt, XI, 707, 2 (*Vide* MAHOMETANI, TURCÆ).

Regnum Antichristi quomodo sit futurum tenebrosum angelo quinto phialam effundente super sedem bestiæ, XXI, 299, 2 (*Vide* ANTICHRISTUS).

7° *Quibus rebus regna in Scriptura significentur.* Regna lucerna designantur, VI, 74, 1. Regnum Juda et Israel an litteraliter significentur per duas virgas pastoritias Zachariæ, XIV, 487, 2. Regna cur bestiis assimilentur, XIII, 86, 1. Regna quatuor tantum per statuam magnam, quam vidit Nabuchodonosor, repræsentantur, 20, 2. Cur alia regna prætererit Daniel, 21, 1.

II. REGNUM SPIRITUALE DEI ET CHRISTI. — 1° Regnum Dei tripliciter sumitur, XVIII, 233, 1. Regnum Dei est ipse Deus cum omni sua felicitate, XX, 106, 1. Regni Dei ab hominum regno quadruplex discrimen, *Psalm.* II, 453, 1, 2. Regnum Christi quod sit, non venit cum prævio apparatu et pompa, XVI, 235, 1 et seqq. : *Interrogatus autem a Pharisæis : Quando venit regnum Dei? respondens eis, dixit : Non venit regnum Dei cum observatione.* Quomodo id intra nos sit, *ibid.*, 2 : *Neque dicent : Ecce hic, aut illic. Ecce enim regnum Dei intra vos est.* Quale id futurum existimarent apostoli, et quando illud inchoandum sperarent, 251, 1. *Hæc illis audientibus : adjiciens, dixit parabolam, eo quod esset prope Jerusalem ; et quia existimarent quod confestim regnum Dei manifestaretur.* Id Christus adiit post crucem ascendens in cœlum : ex illo redibit in terram in die judicii, *ibid.* In regno Christi desinunt monarchiarum symbola a prophetis visa, XIV, 431, 1 ; 435, 2. In id omnes reges et regna desinunt, 457, 2: *Exsulta satis, filia Sion ; jubila, filia Jerusalem :* ECCE REX TUUS *veniet tibi justus, et salvator.* Id magis spirituale quam temporale est, *ibid.* Regnum Christi erat spirituale et cœleste, ideoque mite, XV, 459, 1 : *Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam. et pullum filiæ subjugalis,* 612, 1. Regnum Christi spirituale est et æternum, XIII, 30, 2 ; 31, 1 : *In diebus autem regnorum illorum, suscitabit Deus cœli regnum, quod in æternum non dissipabitur, et regnum ejus alteri populo non tradetur, comminuet autem, et consumet universa regna hæc, et ipsum stabit in æternum.* Quando id regnum cœperit, 31, 1. Alia omnia imperia superat duratione, amplitudine, efficacia, fructu, modo, sanctis legibus, fine, rege Christo, 33, 1, 2 : *Secundum quod vidisti, quod de monte abscissus est lapis sine manibus, et comminuit testam, et ferrum. et æs, et argentum, et aurum, Deus magnus ostendit regi quæ ventura sunt postea ;* XV, 601, 1 ; XVIII, 255, 1. Regnum Christi omnia regna consumet, *Psalm.* I, 304, 2 : *Conturbatæ sunt gentes, et inclinata sunt regna : dedit vocem suam, mota est terra.* Regnum Dei et Christi in cœlo et in terra est Ecclesia, XVII, 49, 2: *Quibus* (apostolis) *et præbuit seipsum vivum post passionem suam in multis argumentis per dies quadraginta apparens eis, et loquens de regno Dei.* Regnum Christi est æternum et ipsum est Ecclesia, 100, 2. Regnum Christi spirituale pluribus et multis describitur, XI, 429, 1, 2 et seqq. Id est in gratia, cordis et pace situm, 237, 1 : *Multiplicabitur ejus imperium, et pacis non erit finis.* Regnum Christi in paupertate et mundi contemptu situm, XV, 80, 1. Regnum Christi et ligatio Satanæ idem sunt, XXI, 348, 1. Regnum Christi est Ecclesia, sed spirituale et ecclesiasticum, XIII, 643, 1, 2. Quam id amplum sit, *ibid.* Regnum Davidis mobile fuit et et temporaneum, Christi regnum immobile est et æternum, *ibid.* Illius rupturæ variæ, *ibid.* Quo sensu regnum David a Christo sit restitutum, XV, 706, 1 : *Et qui præibant, et qui sequebantur, clamabant, dicentes : Hosanna Benedictus qui venit in nomine Domini : Benedictum quod venit regnum patris nostri David.* Regnum Davidicum æternum in Christo impletur, *Psalm.* II, 92, 1, 2 et seqq. per totum Psalmum. Regnum Christi est Ecclesia, et quando id cœpit. XVI, 21, 1 : *Hic erit magnus et Filius Altissimi vocabitur, et dabit illi Dominus Deus sedem David*

patris ejus ; et regnabit in domo Jacob in æternum, et regni ejus non erit finis. Regnum Ecclesiæ triplici titulo Christo debetur, XI, 237, 2. Illud hic inchoatur, sed perficietur in resurrectione, quando cœlum et terra vere naturaliter innovabuntur, 753, 1. Sed in hac vita quomodo inchoetur, sed in cœlo perficietur, *ibid.* In die judicii id perficietur, XIII, 644, 1 ; XVI, 513, 2 et seq. Regnum Salomonis absolute non fuit æternum, sed Christi, id est Ecclesiæ est æternum, XIX, 357, 1 ; 360, 1 : *Ad Filium autem : Thronus tuus, Deus, in sæculum sæculi : virga æquitatis, virga regni tui.*

Christus qua homo duplex habuit regnum, etiam in terris vivens, spirituale et mundanum, XV, 601, 1 : *Jesus autem stetit ante præsidem, et interrogavit eum præses, dicens : Tu es rex Judæorum? Dicit illi Jesus : Tu dicis.* Quo sensu regnum ejus non erat de hoc mundo, 600, 2. Regnorum potestatem non evertit Ecclesia, XVIII, 219, 1. Regnum Christi purpurea chlamyde, qua indutus in passione fuit, symbolice denotatur, 609, 2 et seq.

Quodnam regnum ejus viderint nonnulli apostolorum ante mortem, XV, 378, 2 : *Amen dico vobis, sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno ejus.*

2° Regnum cœlorum Prophetæ veteres quidem promiserunt, at Joannes id prædicavit mox a Christo prædicante reserendum, XV, 287, 2. Regnum cœlorum simile grano sinapis, quod sit, 328, 1. An id Christo adaptari possit, *ibid.*, 2. Regnum cœlorum proprie spectat ad humiles, ut parvuli, XVI, 245, 2 : *Sinite parvulos venire ad me, et nolite vetare eos ; talium est enim regnum Dei.* Regnum cœlorum bellando et laborando capitur, *Psalm.* II, 395, 2.

3° Regnum Dei in anima quam excellens sit, XIV, 21, 1, 2 : *Et ascendent salvatores in montem Sion judicare montem Esau : et erit Domino regnum.* Consistit in gratia et virtutibus, *ibid.* Dirigitur ad animæ quæ regitur, utilitatem, *ibid.* Facit subditos suos nobiles, *ibid.* Regnum Dei quomodo in nos adveniat, XX, 688, 2. Quomodo regnum Dei non sit esca et potus, 233, 2 : *Non est regnum Dei esca et potus ; sed justitia, et pax, et gaudium in Spiritu sancto.* Regnum Dei spirituale est hic in anima per gratiam, in futuro per gloriam, XV, 95, 2 : *Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum cælorum.* Quale ei regnum in oratione Dominica apprecemur, 187, 1, 2 : *Adveniat regnum tuum.* Regnum Dei primum quærendum, nec non ea quæ ad illud ducunt, 202, 2 et seq. : *Quærite ergo primum regnum Dei, et justitiam ejus, et hæc omnia adjicientur vobis.*

Duo regna sunt mortis et vitæ, inter quæ lex voluit interregnum facere, XVIII, 105, 2. Item Dei et peccati, utriusque arma, servi stipendium, 115, 1. In anima duplex et contrarium regnum, 112, 1

REGULA. 1° Regulæ septem rectæ vitæ, XX, 280, 1.

2° Regulæ monasticæ a sanctis fundatoribus dictatæ, asseclis suis vitam sanctam et gloriosam conferunt, V, 389, 2. Eis non est perfectius quid addendum, VI, 172, 1. Regulæ monasticæ sunt murenulæ aureæ, VII, 521, 1.

REGULUS. 1° Regulus Capharnaita quis et qualis esset, XVI, 368, 1. An fuerit Judæus, an Gentilis, *ibid.* Non fuit idem cum centurione, *ibid.* Rogat Christum pro sanitate filii febricitantis, *ibid.* Minus in eum credidit, *ibid.* Hinc parva ejus fides arguitur, *ibid.* Ejus filius verbo sanatur, *ibid.*, 2. Cur ejus domum Christus non adierit, *ibid.* Is in eum credidit, et domus ejus tota, 369, 2.

2° Reguli quidam Indici ob continuos labores ante cibum, fiunt longævi, XIX, 230, 2.

RELABI, RELAPSUS. Relapsus in peccatum quam grave sit malum, XX, 466, 1, 2 : *Si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione Domini nostri et Salvatoris Jesu Christi, his rursus implicati superantur, facta sunt eis posteriora deterioribus.* Relabentes in peccatum sunt canibus et suibus similes, 467, 2 et seqq.: *Melius enim erat illis non cognoscere viam justitiæ, quam post agnitionem retrorsum converti ab eo, quod illis traditum est sancto mandato. Contigit enim eis illud proverbii : Canis reversus ad suum vomitum, et, sus lota in volutabro luti.* Relapsus in peccatum pejor est lapso, V, 561, 1 : *Impius cum in profundum peccatorum venerit, contemnit, sed sequitur eum ignominia et opprobrium,* XV, 315, 1 : *Cum autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida, quærens requiem, et non invenit. Tunc dicit : Revertar in domum meam unde exivi, et veniens, invenit eam vacantem, scopis mundatam et ornatam. Tunc vadit, et assumit septem alios spiritus secum nequiores se, et intrantes habitant ibi : et fiunt novissima hominis illius pejora prioribus.* Relabens in peccata iterum quasi Christum crucifigit, XIX, 462, 1: *Impossibile est enim eos, qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam donum cæleste, et participes facti sunt Spiritus sancti, gustaverunt nihilominus bonum Dei verbum, virtutesque sæculi venturi, et prolapsi sunt, rursus renovari ad pœnitentiam, rursum crucifigentes sibimetipsis Filium Dei, et ostentui habentes.* Relapsus in peccatum quam sit noxius, IX, 231, 2.

RELATIO. Relatio inter deos fiebat olim in funere regum et imperatorum, IV, 548, 2.

RELAXATIO. 1° Relaxationes regulæ et disciplinæ sunt vulpes parvulæ quæ vineas demoliuntur, VII, 592, 2.

2° Relaxatio animi utilissima est, XVI, 640, 2.

RELIGIO. 1° RELIGIO PRO CULTU DEO DEBITO SUMPTA. 1° *Religio quid sit, unde vox ejus derivetur.* Dicitur a religando, VII, 516, 1; XVII, 90, 1; 323, 1, 2 ; IX, 74, 1; 212, 2 : XX, 88, 2 ; 90, 1, 2.

Religio dicitur θρησκεία, unde, XIX, 93, 2. Religio capitur etiam pro pietate, XX, 91, 2. Religio virtus quæ sit, 89, 1, 2. Omnis actus virtutis ad Dei honorem relatus, ejus est actus, XIX, 521, 2. Religionis actus duplex, VII, 200, 2. Religionis decem species, XX, 93, 2.

2° *Religio vera quæ sit*, XIX, 98, 1. Vera religio solum apud christianos invenitur, apud ethnicos facta est, IX, 7, 1.. Religio christiana est sciens et veræ Dei cognitioni innititur, 74, 1 : *Timor Domini, scientiæ religiositas.* Religio munda christianorum est, non hæreticorum, XX, 91, 2 : *Religio munda et immaculata apud Deum et Patrem hæc est : visitare pupillos et viduas in tribulatione eorum, et immaculatum se custodire ab hoc sæculo.* Religio vera ab hæreticis blasphematur, 442, 1. Religio pura dicitur argentum, XI, 115, 1. Religionis veræ comes est puritas et castitas, falsæ impuritas et libido, IV, 414, 1. Religionis veræ signum est virginitas, XIX, 119, 2 : *Exhortatio enim nostra non de errore, neque de immunditia, neque in dolo, sed sicut probati sumus a Deo, ut crederetur nobis Evangelium, ita loquimur.* Religio angelorum de qua loquitur Paulus superstitiosa, XIX, 98, 1. Religio christiana semper in una lingua floruit, XIV, 303, 2 : *Tunc reddam populis labium electum, ut invocent omnes in nomine Domini, et serviant ei humero uno.* Religio christiana quam semper Romæ floruerit et floritura sit, XXI, 308, 2.

3° *Religionis veræ excellentia et effectus.* Primo. Religio est caput et princeps omnium virtutum moralium, IX, 69, 2; 74, 1. Est quasi anima religiosi status, 74, 2. Religio potior est sanitate et vita, IV, 420, 1, 2 : *Moriamur omnes in simplicitate nostra; et testes erunt super nos cœlum et terra, quod injuste perditi sumus.* Religio quantopere Deo placeat, XIV, 347, 2.

Secundo. Religio vera est basis regnorum, fundamentum reipublicæ, et regni firmamentum, II, 46, 1, 2; III. 621, 1; XIII, 377, 2; 413, 1 : *Quia nunc dicent : Non est rex nobis; non enim timemus Dominum : et rex quid faciet nobis.* Religio columen politiæ, VIII, 272, 2. Religio observata felicia regna, neglecta facit infelicia, IV, 177, 2. Religionis veræ propugnatio tuetur reges, VI, 84, 2: *Misericordia et veritas custodiunt regem, et roboratur clementia thronus ejus.* Religio vera regnum stabilit, falsa evertit, X, 500, 1. Ea in republica deficiente, populus in vitia et factiones abit, VI, 406, 1: *Cum prophetia defecerit, dissipabitur populus : qui vero custodit legem, beatus est.* Religionis avitæ eversio populum ad seditiones concitat, IV, 427, 1. Religio si vera et orthodoxa, expedit ut sit una in regno aliquo; si falsa, expedit esse plures, IV, 415, 1 : *Et scripsit rex Antiochus omni regno suo, ut esset omnis populus, et relinqueret unusquisque legem suam.*

Religio facit gentem populosam, XI, 683, 2 Religio est optimus murus urbium, XII, 372, 1.

Tertio. Religionis consonantia prima sit inter conjuges, VI, 19, 2. Religio animam sancto Dei amore replet, IX, 75, 1 : *Religiositas custodiet et justificabit cor, jucunditatem atque gaudium dabit.* Religio mater est omnis felicitatis, XIV, 445, 2 : *Nunc autem non juxta dies priores ego faciam reliquiis populi hujus, dicit Dominus exercituum sed semen pacis erit ; vinea dabit fructum suum, et terra dabit germen suum, et cœli dabunt rorem suam : et possidere faciam reliquias populi hujus universa hæc.*

Religionis virtutem quomodo in Eucharistia exercere possimus, XIV, 565, 1 Religio per loquacitatem violatur, XX, 90, 2 : *Si quis autem putat se religiosum esse, non refrænans linguam suam, sed seducens cor suum, hujus vana est religio.*

Quarto. Religionis causæ ad principes sæculares non pertinent, XVII, 344, 1, 2: *Incipiente autem Paulo aperire os, dixit Gallio ad Judæos : Si quidem esset iniquum aliquid aut facinus pessimum, o viri Judæi, recte vos sustinerem. Si vero quæstiones sunt de verbo, et nominibus et lege vestra, vos ipsi videritis : judex ego horum nolo esse.*

II. Religio pro statu religioso sumpta. — 1° *Religio vocatur status perfectionis*, XVIII, 491, 2. Religio est domus sapientiæ, X, 566, 2 : *Appropiate ad me, indocti, et congregate vos in domum disciplinæ.* Religionis status, et vita in eo, et vocatio ad eam opus Dei est, XIII, 553, 2. 554, .

2° *Religiones singulæ diversos habent et alios fines, eosque pios et sanctos*, XVI, 506, 2. Religio una potius homini præ alia congruit, VI, 19, 1. Religiones variæ Ecclesiam ornant, XVIII, 252, 1. Religio cujusque naturæ commoda, donum Dei est, X, 3, 1.

3° *Religionis status, dignitas et excellentia.* Religiones pene omnes instinctu et ope beatæ Virginis sunt institutæ, V, 256, 2. Religiones Deo sunt curæ ne deficiant, XII, 253, 1 : *Non deficiet vir de stirpe Jonadab filii Rechab, stans in conspectu meo.* Religiones in quibus viget obedientia sunt invictæ, VI, 125, 1. Religiones in quibus viget disciplina sunt horti malagranatorum, XIV, 511, 2. Eæ quantopere ambiantur, 448, 2 : *In diebus illis, in quibus apprehendent decem homines ex omnibus linguis Gentium, et apprehendent fimbriam viri Judæi, dicentes : Ibimus vobiscum ; audivimus enim quoniam Deus vobiscum est.* In iis non minus colitur Deus quam in templo, votis, oblationibus, sacrificiis, 354, 1. In iis Deus præsidet, *ibid.* Religionis perfectissimæ apicem perfectionis ponunt in opprobrio crucis et stultitia Christi, XVIII, 256, 1 : *Quod stultum est Dei, sapientius est hominibus ; et quod infirmum est Dei, fortius est hominibus.* Religiones bonæ silentium servant, XX, 138, 1 : *Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir.* Religionis restauratores

nui, XI, 683, 1 : *Et ædificabuntur in te deserta sæculorum : fundamenta generationis et generationis suscitabis : et vocaberis ædificator sepium, avertens semitas in quietem.* Illi sunt viri misericordiæ et ædificatores sepium, *ibid.* et 2. Religionum reformandarum optima ratio quæ sit, XII, 212, 1. Religio dissoluta est aurum obscuratum, 408, 1, 2 : *Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum?* Religionibus obest copia, XI, 228, 1, 2 : *Multiplicasti gentem, non magnificasti lætitiam.*

4° *Religionis status quæ sint in Scriptura figuræ.* Religio est secundus baptismus et martyrium, II, 219, 1. Est paradisus, I, 85, 1, 2. Est significata per scalam Jacob, 288, 1, 2. Religionis status est holocaustum, III, 358, 2. Repræsentatur per Carmelum, 652, 2. Religio est arx Ecclesiæ, V, 256, 1. Cur dicatur specula vel Sion, *ibid.*

5° *Quomodo Deo vocanti ad religionem obediendum sit.* Ad religionem a Deo vocatus, statim vocationi obediat, X, 132, 1, Nec a parentibus et sæcularibus consilium petat, 253, 2 ; 254, 1 (*Vide* Religiosus).

RELIGIOSITAS. Religiositas Mahometanorum non est vera religio, sed superstitio, IX, 74, 1.

III. Religiosus status. Religiosi. — 1° *Religiosus status quid sit, ejus excellentia, dignitas, commoda.* Religiosus quis proprie dicatur, hujus vocis variæ acceptiones, XX, 88, 1; 90, 1. Religiosi Nazaræi sunt et Nazaræi vocari possunt, XII, 411, 1 ; XIII, 553, 2; XV, 91, 1 ; 93, 1. Eos designarunt Rechabitæ, XII, 250, 1 ; 251, 1, 2. Religiosi primi orbis sunt prophetæ, laudibus Dei vacantes, non semper futura prædicentes, III, 316, 1. Dici possunt filii prophetarum, XIII, 231, 2. Religiosi veteres filii prophetarum vocabantur, XIV, 514, 1. Cur religiosi primi vocarentur ascetæ, XV, 28, 2.

Religiosa vita donum perfectum est, XX, 64, 2: *Omne datum optimum, et omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio.* Est regale sacerdotium, 288, 1. *Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis : ut virtutes annuntietis ejus qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum.* Religiosæ vocationis beneficia expressa in electione populi Israelitici, *Psalm.* II, 394, 1. Eorum vocatio e cœlis est, XXI, 398, 2 et seqq. Deo vocationem acceptam referunt, 182, 2. Religiosæ vitæ descriptio, XVIII, 459, 1. Eorum vita et mores graphice describuntur, XII, 251, 1, 2 ; 274, 1. Eorum vita qualis sit, XXI, 399, 1.

Religiosi status elogium, IX, 74, 2; 75, 1. Est melior conjugali, 145, 1. Religiosus status cæteris statibus eminet, XXI, 398, 2 et seqq. Undecim elogia religiosorum, XXI, 182, 1, 2 et seq. Eorum cælibatus et paupertas a Siracide non reprobantur, X, 245, 1, 2. Religiosi a sectariis vocantur seditiosi et turbatores, sed calumniose, XVII, 403, 2. Religiosos ordines beata Virgo ad Ecclesiæ subsidium submittit, VI, 499, 1 ; 501, 2. Per religiosos Deus Ecclesiam reformat, VIII, 142 2. Sunt gloria Ecclesiæ, XIV, 506, 1. Quantum mundo prosint, XX, 92, 1. Eos cur mundani oderunt, 574, 1 et seqq. Sunt colendi et fovendi, cur sancti dicantur, XIX, 241, 1. Religiosus status est velut turris, XVI, 200, 2. Religio status est assiduæ purificationis, XVII, 383, 2. In ipso religionis ingressu ab omnibus peccatis emundantur, XXI, 182, 1. Sæculum vicerunt, *ibid.*, 2. Eos parit vita religiosa, XIV, 448, 2. Sunt beati quia sunt quod esse volunt, XX, 465, 1. Religiosi status commoda, XVII, 106, 2 et seqq. Religiosorum sunt diversa instituta, XXI, 399, 1.

Religiosa vita cœpit tempore apostolorum, XVII, 143, 2. Ejus quæ fuerint initia, 106, 2 et seq. Religiosi fuere priscorum Ecclesiæ doctores plurimi, VII, 521, 2.

2° *Quæ sint religiosorum figuræ in Scriptura sacra.* Religiosi propter sua vota significati in lege Mosis, II, 184, 1. Per Nazaræos legis Mosaicæ significantur, II, 218, 1. Per erinaceum denotantur, 464, 1. Religiosi dentibus comparati, VIII, 40, 2 et seq. Sunt chori castrorum, cur, 164, 2. Sunt laquearia Ecclesiæ cypressina, VII, 544, 1. Eorum emblema ex avibus sumptum, IX, 548, 2. Alaudis comparantur, XV, 200, 1. Religiosus est velut asina Christi, X, 185, 2. Similes sunt Henoch, 442, 2. Eos intelligit Isaias sub nomine Eunuchorum quibus nomen ex stirpe promittitur, XI, 657, 1, 2. Quomodo miscere aquam vino dicantur, XI, 115, 2. Ficubus comparantur, XII, 189, 2. Religiosi sunt velut fortes Davidis, XIV, 507, 2. Religiosus cur vasi lineo a S. Petro viso comparetur, XVII, 234, 2. Sunt velut margarita ob varias analogias, XXI, 398, 2 et seq.

3° *Religiosi sunt Deo curæ*, V, 301, 2. Morum nutritor et provisor Deus, XXI, 133, 1. Quomodo non sitiant, neque esuriant, 182, 2. Religiosorum angeli proprii sunt, VII, 202, 2 et seq. Sunt angelis familiares, XIII, 507, 2 In statu religioso animi quies maximo locum habet, V, 367, 2. Quibus consolationibus a Deo perfundantur, XXI, 54, 1. Oleo spiritualis consolationis inunguntur, quo jugum laborum eorum mollescit et dulcescit, XI, 251, 2. Ipsis a Christo promittitur in hac vita centuplum, IX, 343, 2 ; 344, 2. Eorum lautitias quam injuste suggillent malevoli, XIII, 310, 1.

4° *Religiosorum quæ sint officia et munia*, II, 219, 1. Primo. *Vocationis suæ arcana penetrare debent*, IX, 428, 2 : *Qui excogavit vias illius in corde suo, et in absconditis suis intelligens, vadens post illam quasi investigator, et in viis illius consistens.* Prout se gessere in novitiatu, sic erunt deinceps in vita, VI, 99, 2 : *Cogitationes robusti semper in abundantia, omnis autem piger semper*

m egestate est. Religiosorum in novitiatu tentatio unde oriatur, I, 550, 1. Eos Deus primo mulcet, deinde tentat, demum roborat et perficit, 549, 2. Sua cuique religio videri debet optima, sibique congruentissima, IX, 690, 1. Suum ament ordinem, ut columba suum columbare, XIII, 439, 2.

Secundo. Religiosi sint religione pleni et toti cultui Dei addicti. Deo per vota ligati sunt velut sacrum quoddam vas, XIV, 567, 1 : *Maledictus homo qui habet in grege suo masculum, et votum faciens immolat debile Domino.* Per tria vota quasi per tres clavos Christo concrucifiguntur, XV, 620, 2. De tribulatione sæculi venerunt ut serviant Deo die et nocte, XXI, 182, 2. Sunt de domo et familia Dei, *ibid.* : *Hi sunt qui venerunt de tribulatione magna, et laverunt stolas suas, et dealbaverunt eas in sanguine Agni. Ideo sunt ante thronum Dei, et serviunt ei die ac nocte in templo ejus, et qui sedet in throno, habitabit super illos.* Religiosi veluti connubium cum Deo ineunt, XIV, 577, 1. Religiosus est velut adeps sacratus, totus Deo cedens, X, 483, 1 : *Et quasi adeps separatus a carne, sic David a filiis Israel.* Sunt holocaustum, XIV, 567, 1; XX, 288, 1. Religiosi se suaque Deo debent, *Job*, 58, 1. Religiosi angelorum statum imitandum suscepere, V, 256, 1, 2. Inchoant vitam angelicam, XXI, 182, 1. Sunt toti addicti cultui Dei, XXI, 182, 2. Totos se dantes rebus cœlestibus, velut in cœlis agunt, IX, 430, 1. Sæpe per diem Deum dilaudant, X, 309, 1. Sua opera gratiarum actione et glorificatione Dei concludunt, 374, 1 : *Memor ero igitur operum Domini, et quæ vidi annuntiabo.* Plerique de nocte ad psallendum surgunt, 304, 1. Eorum preces quam sint efficaces, 225, 1 : *Qui adorat Deum in oblectatione, suscipietur, et deprecatio illius usque ad nubes propinquabit.* Antequam peregrinentur, templum adeunt, IV, 303, 1 : *Dixitque Raphael ad Tobiam : At ubi introieris domum tuam statim adora Dominum Deum tuum, et gratias agens ei, accede ad patrem tuum et osculare eum.*

Tertio. *Religiosi sinant se a Deo regi*, V, 77, 1 : *In omnibus viis tuis cogita illum, et ipsa diriget gressus tuos.* Deum in omnibus rebus sibi præsentem proponant, 76, 2. Religiosi sint familiares et cum Deo ambulent, XIV, 136, 1, 2. Ita medicos adhibeant, ut spem in Deo potius quam in illis reponant, X, 276, 2; 277, 1.

Quarto. *Obedientiæ studiosi sint et correptionis amantes.* Religiosorum scapulare obedientiæ admonet, VII, 517, 1. Correctionem, objurgationem, castigationem ament, V, 346, 2 : *Qui diligit disciplinam, diligit scientiam : qui autem odit increpationes, insipiens est. Qui bonus est, hauriet gratiam a Domino : qui autem confidit in cogitationibus, impie agit.* Superiori suo omnem conscientiæ statum cur aperire debent, XIII, 460, 1 : *Colligata est iniquitas Ephraim, absconditum peccatum ejus.* Dum peccant, ad superiorem deferendi, XV, 409, 1, 2 et seqq. (*Vide* Correptio.) Quomodo a superioribus exerceantur, XX, 24, 2. Sæpe tædio continuæ obedientiæ ad vitam solitariam tentantur, V, 267, 1 : *Aquæ furtivæ dulciores sunt, et panis absconditus suavior.* Religiosi senes laxantes disciplinam religiosam, sunt fatui senes, IX, 673, 2. Qui præfracti sunt erga superiores fiunt plerumque apostatæ, VI, 391, 2 : *Viro qui corripientem dura cervice contemnit, repentinus ei superveniet interitus, et eum sanitas non sequetur.* Et digni sunt infernali supplicio, 449, 2.

Quinto. *Concordiam et charitatem erga proximum sectentur.* Vivunt simul quasi fratres, XXI, 183, 1. Religiosus per charitatem est omnium ordinum, XVIII, 252, 2. Religiosus debet se omnibus accommodare, IV, 22, 2. Religiosi cur bini incedere debeant, VII, 178, 1 : *Væ soli, quia cum ceciderit, non habet sublevantem se*; XVI, 145, 1 : *Et misit illos* (Jesus) *binos ante faciem suam in omnem civitatem et locum, quo erat ipse venturus*; XVII, 111, 1. Soli exeuntes sæpe tentationi luxuriæ succubuere, aut ejus calumniam sustinuere, XVI, 145, 1. Numquam debent esse soli, I, 467, 1. Religiosus solus sine socio quomodo vocetur a S. Thoma, VII, 178, 1.

Sexto. *Solitudinem et secessum prosequantur, et a rebus sæcularibus se avellant.* Quietem et secessum captent et magis orationi quam actioni insistant, II, 666, 6. Cur a sæculo se avellant, XX, 95, 2 : *Religio munda et immaculata apud Deum et Patrem hæc est..... immaculatum se custodire ab hoc sæculo.* Sunt velut peregrini, XV, 599, 1. Non se immisceant rebus sæcularibus, XIII, 380, 1 : *Quievit paululum civitas a commixtione fermenti, donec fermentaretur totum.* Omnia negotia sæcularia abnegare debent, XV, 375, 2. Religiosorum vita mundo abscondita est, XIX, 103, 1 : *Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.* Mortui debent esse mundo, XVIII, 106, 2 : *Qui enim mortui sumus peccato, quomodo adhuc vivemus in illo?* Quomodo cum sæcularibus agere debeant, XII, 131, 2 : *Si separaveris pretiosum a vili, quasi os meum eris*; XV, 155, 1. Religiosus magnæ virtutis in aula versari potest, IV, 14, 1. Religiosi mali se et aulas perdunt, *ibid.* 2. Religiosi se in exteriora diffundentes, robur spirituale paulatim amittunt, XIII, 383, 1 : *Ephraim in populis ipse commiscebatur : Ephraim factus est subcinericius panis, qui non reversatur.* Per amorem cœlestium a terra exaltantur, XVI, 513, 2.

Religiosi affectum nimium erga patriam et parentes exuant vel moderentur, XVI, 105, 1 : *Quanta audivimus facta in Capharnaum, fac et hic in patria tua. Ait autem* (Jesus) : *Amen dico vobis, quia nemo propheta acceptus est in patria sua.* Omnes carnales affectus erga parentes deponere debent, II, 218, 1.

Septimo. *Religiosi sint humilitatis, paupertatis amantes.* Religiosus status est humilitatis status, XVI, 196, 1. Si singularia sectentur et appetant, semper in angoribus vivunt, V, 545, 2. Religiosorum paupertas voluntaria, VI, 434, 1. Terrena omnia a se abdicarunt, X, 245, 2. Sunt mundi domini, *ibid.* Paupertatem voluntariam colentes, sunt præstantiores divitibus dolosis, VI, 2, 2 : *Melior est pauper, qui ambulat in simplicitate, quam dives torquens labia sua, et insipiens.* Abdicantes se bonis, sunt divites, XIX, 256, 1 : *Est autem quæstus magnus, pietas cum sufficientia.* Opes spernant, ut Christum sequantur, VI, 198, 2 : *Veritatem eme, et noli vendere sapientiam, et doctrinam, et intelligentiam.* Opibus coacervandis non inhient, XIV, 282, 1. Terrena omnia parvifaciant, XV, 179, 1. Sint pauperes sensu et censu, 230, 2. Caveant sibi a pecunia, XVI, 505, 1 : *Dixit ergo unus ex discipulis ejus, Judas Iscariotes, qui erat eum traditurus : Quare hoc unguentum non væniit trecentis denariis, et datum est egenis? Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat, et loculos habens, ea quæ mittebantur, portabat.* Religiosi mendicantes quomodo petendo sint beatiores dantibus eleemosynam, XVII, 375, 1.

Omnes religiosi, præter Franciscanos, habere possunt bona in communi, etiam immobilia, XV, 230, 2 et seq.; XVI, 506, 1. Male faciunt si amplas domos construant, confisi fidelium eleemosynis, VI, 243, 2.

Octavo. *Castitatem, mortificationem et modestiam profiteantur.* Multi religiosi nudipedes incedunt, præ castitatis studio, VII, 190, 2. Feminas sine teste non alloquantur, XVI, 145, 1. Quia sunt separati, debent abstinere se ab ebrietate, II, 218, 1. Omnes occasiones gulæ et etiam defectus minimos fugere debent, *ibid.*, 2. Eos satius est carni non parcere, quam mundanos et carnales in stercore suo computrescere, XIII, 489, 2. Quare debeant esse modesti, XX, 323, 2. Non debent pœnitentiis vires corporis exhaurire, XI, 612, 2.

Nono. *Quam sancti esse debeant*; XVI, 599, 1 : *Sanctifica eos in veritate, sermo tuus veritas est.* Eorum vita quam alta et a vulgo separata sit, XIV, 466, 1 : *Et salvabit eos Dominus Deus eorum in die illa, ut gregem populi sui : quia lapides sancti elevabuntur super terram ejus.* Debent esse ab omni peccato remotissimi, II, 218, 1. Debent habere sanctas cogitationes, et si turpes occurrant, eas statim amputent, *ibid.* Si in aliquod peccatum inciderint, resurgant novo conatu, *ibid.* Debent esse valde perfecti, 219, 1. Ad summa et perfecta connitantur, V, 185, 1. Hi majorem sectentur perfectionem quam Judæi olim, etiam sancti, X, 184, 2. Portenta sanctitatis et prudentiæ esse debent, XIV, 388, 1, 2. Sint potentes in opere et sermone, XVI, 277, 1. Vita religiosa continua quædam probatio est, XX, 24, 2.

Decimo. *Religiosi apostolici præsertim animarum zelo ferveant, et omnia pro eorum salute tolerent* (Vide Apostolici viri, Concionator). Religiosi pro salute animarum sint solliciti, exemplo Christi et Nehemiæ, IV, 230, 1, 2. In studio virtutum et zelo animarum formicas imitentur, V, 158, 2 et seq. Itemaqes 159, 1, Religiosi zelosi quantum in Ecclesia Dei laborent, V, 406, 1 : *Ubi non sunt boves, præsepe vacuum est : ubi autem plurimæ segetes, ibi manifesta est fortitudo bovis.* A sui victoria conversionem orbis incipiant, VI, 126, 1. Apud quos hospitari debeant, XV, 264, 1 : *In quamcumque autem civitatem, vel castellum intraveritis, interrogate quis in ea dignus sit, et ibi manete donec exeatis.* Hospitium facile non mutent, 264, 1. Quid in hospitio facere debeant, XVI, 154, 1. Etiam rusticos concionentur et eis opem ferant, XV, 252, 1 : *Et circuibat Jesus omnes civitates et castella, docens in synagogis eorum, et prædicans Evangelium regni, et curans omnem languorem et omnem infirmitatem.* Religiosorum summa lætitia est in persecutionum et injuriarum tolerantia sita, *ibid.*, 2 : *Beati cum maledixerint vobis, et persecuti vos fuerint, et dixerint omne malum adversum vos mentientes propter me. Gaudete et exultate quoniam merces vestra copiosa est in cœlis : sic enim persecuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos.* Religiosi cujusdam in injuriis gaudium, 174, 1.

Undecimo. *Religiosi in sua religione et monasterio stabiles sint.* Si ex uno loco in alium jussu superiorum migrent, notam levitatis non incurrent, VI, 336, 2 : *Sicut avis transmigrans de nido suo, sic vir qui derelinquit locum suum.* Cur sæpe sedes suas mutent, XIV, 283, 2 et seq. Religiosus non debet scandalizari videns aliquos ad sæculum reverti, XIX, 46, 1.

Duodecimo. *Malorum religiosorum criminosa vita et pœna.* Religiosi torpidi laborem boni operis exhorrescentes, eum subire reformidant, VI, 156, 1. Religiosi tepidi non omnes gratias suas simul, sed modo hanc, modo illam amittunt, XIII, 358, 2 : *Et ego quasi tinea Ephraim; et quasi putredo domui Juda.* Religiosi segnescentes sunt uvæ luxuriantes, sed immaturæ, XI, 153, 2. Religiosi a pristinis majorum institutis deviantes, denigrati dicuntur, XII, 414, 2 : *Denigrata est super carbones facies eorum, et non sunt cogniti in plateis : adhæsit cutis eorum ossibus : aruit, et facta est quasi lignum.* Religiosi voluptatem consectantes sunt velut porci in sordibus agentes, XII, 410, 1, 2 : *Qui vescebantur voluptuose, interierunt in viis : qui nutriebantur in croceis, amplexati sunt stercora.*

Decimo tertio. *Religiosorum bonorum merces in morte.* Religiosi boni in morte exultant, XIII, 464, 1. Una cum Christo erunt judices, idque ob quatuor causas, XV, 433, 1, 2 : *Jesus autem dixit illis : Amen dico vobis, quod vos qui secuti estis me, in regeneratione, cum sederit Filius hominis in sede majestatis suæ, sedebitis et vos super sedes*

duodecim, judicantes duodecim tribus Israel.

5° *Religiosorum aliqui usus.* Religiosi mane sua opera pietatis exercent, X, 158, 1. Habent, jam sumpto cibo, horam recreationis, 155, 2. Religiosi nonnulli cur nomen suum mutent, XI, 541, 2. An religiosus nobilitatem perdat, VIII, 467, 2. Religiosi cur tondeantur, XI, 208, 1. Religiosas non est turpe tonderi, XVIII, 353, 2. Religiosorum olim quæ esset salutatio, XXI, 177, 2.

6° *De religiosis aliqua facta historica.* Religiosa quædam Tabennesiota a reliquis despecta, jussu angeli declarata est omnium sororum sanctissima, XX, 45, 2. Religiosæ ægris inservientes, in Galliis a S. Francisco de Sales institutæ sunt, XVI, 28, 1.

RELINQUERE. Relinquere omnia propter Christum, est actus heroicus paupertatis, XV, 432, 2. Relinquens unum propter eum centum digniora et meliora recipiet, 436, 1.

RELIQUIÆ. 1° *Reliquiæ pro paucis reliquis sumptæ.* Reliquiæ generis humani ob Noe sanctitatem Deus in arca servavit, X, 443, 1. Reliquiæ Judæorum convertentur sub Christo, XI, 248, 1, 2. Reliquiæ Judæorum per Eliam et Henoch convertentur, XIV, 120, 1. Reliquiæ Azoti quæ dicantur, XII, 196, 1. Reliquias Idumæorum cur nominet Propheta, XIII, 644, 2.

2° *Reliquiæ pro corpore et ossibus sanctorum acceptæ.* Reliquiæ sanctorum veneratione sunt dignæ, III, 414, 1. Earum cultus astruitur, XVII, 192, 1; XX, 668, 1. Earum cultus non est superstitiosus, XIX, 98, 2. Reliquiarum cultum negat Calvinus, XVIII, 454, 1. Eas Calvinistæ mergunt et comburunt, XV, 684, 1. Reliquias sanctorum odit diabolus, nec ferre potest, XX, 668, 1. Reliquiæ sanctorum quam sint salutiferæ, XVII, 352, 1. Earum usus et vis, XV, 684, 2. Eas quomodo honorare debeamus, 647, 1.

Reliquiæ S. Pauli olim magno in honore fuere, XVIII, 15, 1. Reliquiæ S. Stephani quando inventæ, et per eas sex mortui ad vitam revocati, XVII, 192, 2. Per eas Majonam illatas multi Judæi sunt conversi, 187, 1. Reliquias martyrum Romæ in puteo collegere SS. Praxedes et Pudentiana, XIX, 317, 1 (*Vide* LIPSANA).

3° *Reliquiæ in sensu figurativo.* Reliquiæ peccati quæ dicantur, XX, 218, 2.

REMBERTUS (S.). S. Rembertus, Bremensis archiepiscopus vasa sacra vendidit, ut redacto inde pretio captivos redimeret, XII, 265, 2. Cæcum inungens chrismate, ei visum restituit, XVII, 199, 1. Semper de morte meditabatur, IX, 260, 1.

REMEDIUM. Remedia efficacissima victoriam obtinendi, IV, 545, 1. Remedium contra ingratos, mansuetudo, VII, 249, 2. Remedium contra libidinem, fuga est, 275, 2 (*Vide* LIBIDO). Remedium contra potentes impellentes ad peccatum, 337, 1. Remedium contra tentationes et persecutiones, *ibid.* Adversus cogitationes impuras, *ibid.*, 2. Remedium efficax contra tentationes carnis est orare beatam Virginem per immaculatam ejus conceptionem, XII, 831, 1.

REMIGARE. Remigant qui in medio navis maxime navim movent, V, 574, 2.

REMIGIUS (S.). S. Remigius luce cœlesti episcopus Rhemensis designatus est, X, 390, 2; XIV, 593, 2. S. Remigio columba ampullam sacro chrismate repletam attulit, XI, 705, 2.

REMIGIUS ALTISSIODORENSIS. Remigius Altissiodorensis in omnes Prophetas Minores scripsit, XIII, 222, 1. Remigius an sit auctor Commentarii Ambrosiani in *Paulum*, XVIII, 32, 2.

REMISSIO, REMITTERE. 1° *Remissio peccatorum.* Remissio peccatorum opus est in se immensum, IX, 111, 1 : *Secundum enim magnitudinem ipsius, sic et misericordia illius cum ipso est.* Remissio peccatorum summum Dei donum est, XIV, 152, 1, 2 : *Revertetur, et miserebitur nostri : deponet iniquitates nostras, et projiciet in profundum maris omnia peccata nostra.* Remissio peccatorum est donum cœleste, ex ea sequitur pax conscientiæ, XIX, 400, 1. Remissio peccati est actus justitiæ, XX, 529, 2 et seqq. : *Si confiteamur peccata nostra, fidelis est et justus, ut remittat nobis peccata nostra, et emundet nos ab omni iniquitate.* Est a solo Christo petenda, XIX, 457, 1. Hæc promissa est per Prophetas, *ibid.* : *Contestatur autem nos Spiritus sanctus. Postquam enim dixit : Hoc autem testamentum, quod testabor ad illos post dies illos, dicit Dominus, dando leges meas in cordibus eorum, et in mentibus eorum superscribam eas : et peccatorum, et iniquitatem eorum jam non recordabor amplius.* Quomodo ea in Veteri Testamento fieret, 446, 2. Remissionis peccatorum beneficium cur toties ab Apostolis inculcetur, XVII, 243, 1. Remissione peccati sui ex parte sua, quomodo dubitare pœnitens possit, XIV, 55, 2 : *Quis scit si convertatur et ignoscat Deus : et revertatur a furore iræ suæ, et non peribimus ?* Remitti peccata et tegi quomodo differant, XVIII, 82, 1 (*Vide* PECCATUM). Remissio peccatorum optime per hyacinthum repræsentatur, XXI, 395, 2.

2° *Remissio injuriæ.* Remissio injuriæ nobis illatæ est conditio peccatorum nobis a Deo dimittendorum, XV, 193, 1 (*Vide* INJURIA).

3° *Remissio animæ.* Remissio animæ oritur vel ex diffidentia, vel ex lassitudine, VI, 225, 1, 2 : *Si desperaveris lassus in die angustiæ, imminuetur fortitudo tua.* Remissius agere quid significet, IV, 552, 1. Remissionis a fervore quæ congrua sit pœna, XXI, 45, 1 : *Habeo adversum te pauca, quod charitatem tuam primam reliquisti. Memor esto itaque unde excideris : et age pœnitentiam, et prima opera fac : sin autem, venio tibi, et movebo candelabrum tuum de loco suo.* Remissio S. Timothei in prædicando unde ortum habuerit, 43, 2 (*Vide* TEPOR).

REMMON. Remmon duplex fuit urbs, una in

tribu Simeonis, altera in Judæ, utriusque situs, XIV, 537, 1. Unde locus dictus, *ibid.*

REMORA. Remoræ in mari vis quanta, *Job*, 62, 1. Remora pisciculus ingentes naves valido vento actus remoratur, XIV, 3, 2. Qua virtute naves detineat, XVIII, 2, 1, 2.

REMORSUS. Remorsus conscientiæ admisso peccato sentitur, X, 22, 1 : *Sicut in percussura cribri remanebit pulvis, sic aporia hominis in cogitatu illius.* Remorsus conscientiæ per vermem significatur, XI, 768, 2 : *Vermis eorum non morietur, et ignis eorum non extinguetur.* Remorsus conscientiæ peccatores lancinat, VI, 284, 2 : *Sicut tinea vestimento, et vermis ligno, ita tristitia viri nocet cordi.*

REMPHAN. Remphan vel Rephan quid sit, XIII, 589, 2; 590, 1, 2. Unde vox illa græce derivetur, *ibid.* An vox sit Hebræa vel Arabica, *ibid.* Quale sit idolum, *ibid.* An sit Hercules vel Lucifer, 591, 1. Remphan interpretatur Lucifer, stella, et Hesperus, XII, 69, 1. Remphan est Lucifer stella, hanc colunt Turcæ et mane salutant, XVII, 177, 1.

REMUNERATIO. Remunerationis spes calcar ad fortiter patiendum, XIX, 484, 2 (*Vide* MERCES, PRÆMIUM).

RENEGATUS. Renegati Turcarum sunt infensissimi Ecclesiæ hostes, XIV, 539, 2.

RENES. 1° Renes unde sint dicti, VI, 194, 1. Renes formam et duritiem lapidum habent, XI, 603, 1. Renum dolor maximus, XII, 386, 1. Renum infirmitate an Paulus laborarit, XVIII, 503, 1.

2° Renes quid symbolice denotent, VI, 193, 2 et seq. Renes sunt sedes concupiscentiæ et affectuum, IV, 419, 1; XII, 102, 2. Renes symbolum sunt occultorum cordis, XXI, 59, 1.

RENOVATIO. 1° Renovatio aquilæ quomodo contingat, XI, 504, 1. Renovatio elementorum et cœlorum in mundi fine futura est, XX, 485, 2. Renovatio corporis in resurrectione, cur aquilæ comparetur, *Psalm.* II, 188, 2.

2° Renovatio mentis homini necessaria est, XII, 853, 2; XVIII, 640, 2 : *Renovamini autem spiritu mentis vestræ, et induite novum hominem, qui secundum Deum creatus est in justitia et sanctitate veritatis.* Eam commendant sancti, XVIII, 202, 2 et seq. : *Et nolite conformari huic sæculo, sed reformamini in novitate sensus vestri.* Renovatio spiritus semper necessaria et repetenda, XXI, 44, 1. In quo hæc sita, XIX, 104, 2 : *Nunc autem deponite et vos omnia : iram, indignationem, malitiam, blasphemiam, turpem sermonem de ore vestro.* Renovatio spiritualis qui fiat, *Job*, 745, 2; 44, 1.

RENUNTIATIO. Qui non renuntiat omnibus possessionibus, non potest Christi esse discipulus, XVI, 201, 2 : *Omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.* Renuntiatio in baptismo facta est juramentum, VII, 286, 2.

REPENTINUS. Repentinum in Scriptura dicitur, quod inopinato rebus desperatis accidit, etsi ante promissum sit, XI, 574, 1. Repente tam bona quam mala accidunt, *Job*, 34, 2. Repentini casus acerbi sunt, XII, 689, 2.

REPETERE. Ablata non repetere, quando præceptum, quando consilium sit, XVI, 115, 1.

REPLERE, REPLETIO. 1° *Repleo* pro plena multaque affero sumitur interdum, X, 493, 2. Repletio stomachi distillationes parit, XIII, 13, 2. Repletionis per cibos quatuor remedia, X, 129, 2.

2° Repleri legi Dei quid sit, IX, 108, 1.

REPOTIA. Repotia quod sit convivium, XXI, 88, 2. Christus quæ repotia suis præparet, *ibid.*

REPRÆSENTATIO. Repræsentatio inconstantiæ fortunæ et humanæ felicitatis, VII, 186, 2; 188, 2.

REPREHENDERE, REPREHENSIO, REPREHENSOR. Reprehendere quam reprehensionem ferre facilius, *Job*, 355, 2; 459, 1. Reprehensio post laudem amarior, 101, 1. Reprehensio prudentium et imprudentium quomodo differat, V, 363, 2. Reprehendere quomodo suos prælati debeant, XVIII, 425, 1, 2. Reprehensio vitii virtutis laude temperanda est, ne sit nimis acerba, XXI, 43, 1. Reprehensores vitiorum principis, populo grati sunt, VI, 241, 1 (*Vide* CORRECTIO, CORREPTIO, INCREPATIO).

REPROBARE, REPROBATIO, REPROBUS (*Vide* DAMNATIO, DEUS, cap. III, art. III, § II. PROVIDENTIA SUPERNATURALIS). — 1° *Quid sit reprobatio, et ejus causa.* Quid sit reprobatio, VII, 260, 1. Reprobus subinde pro *improbus* capitur, IX, 284, 2 : *Speciem mulieris alienæ multi admirati, reprobi facti sunt.* Reprobus sæpe idem est Apostolo quod vilis, abjectus, inutilis, XVIII, 511, 2 : *Oramus autem Deum, ut nihil mali faciatis, non ut nos probati appareamus, sed ut vos quod bonum est faciatis, nos autem ut reprobi simus.* Reprobum per sensum quid Paulus intelligat, 54, 2 : *Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea quæ non conveniunt.*

An reprobatio in Deo sit vel positiva, vel negativa damnandorum, non ob eorum demerita, sed ex mero Dei beneplacito, XIII, 435, 1, 2. Sententia affirmans multos in desperationem adegit, 436, 2. Reprobatio est ex homine peccante, seque in peccatis ad finem usque vitæ obdurante, 427, 2 : *Perditio tua, Israel, tantummodo in me auxilium tuum.* Ipsa non est causa peccati, sed potius ejus effectus, 458, 1. Reprobatur nemo ante prævisa demerita vel merita, X, 172, 2 : *Ex ipsis benedixit, et exaltavit, et ex ipsis sanctificavit, et ad se applicavit : et ex ipsis maledixit, et humiliavit, et convertit illos a separatione ipsorum.* Reprobatur nemo, post acceptam gratiam prævisus ea male usurus, nisi post et ob prævisa demerita, XX, 421, 2. Reprobatio non est causa exitus ab Ec-

clesia, lapsus et damnationis improborum, 552, 1: *Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis, nam si fuissent ex nobis, permansissent utique nobiscum, sed ut manifesti sint, quoniam non sunt omnes ex nobis*. Reprobi non sunt ante prævisionem peccatorum positi a Deo ad inobedientiam et rebellionem, 284, 2: *Vobis igitur honor credentibus; non credentibus autem lapis, quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli*. Reprobatio culpam sequitur, *Job*, 287, 2: *Si destruxerit, nemo est qui ædificet; si incluserit hominem, nullus est qui aperiat*. Reprobatio quomodo homini et Deo tribuatur, opus est justitiæ vindicativæ, quæ ex natura sua peccatum sequitur, XVIII, 25, 1. Est duplex, negativa et positiva, 163, 1. Item æterna et temporalis, 325, 2: *Castigo corpus meum, et in servitutem redigo, ne forte cum aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar*. Reprobatio completa est injustitiæ complementum, X, 171, 2. Maledictionem incurrunt reprobi ob peccata, et quare, 175, 2; 176, 2: *Quasi lutum figuli in manu ipsius, plasmare illud et disponere, omnes viæ ejus secundum dispositionem ejus: sic homo in manu illius, qui se fecit, et reddet illi secundum judicium suum*. Reprobatio est actus justitiæ vindicativæ, quæ necessario peccatum vindicandum quasi objectum proprium præsupponit, X, 173, 1; XIII, 458, 1. Reprobi igitur in maledictione Dei non nascuntur, 352, 1: *Væ vobis, viri impii, qui dereliquistis legem Domini Altissimi! Et si nati fueritis, in maledictione nascemini. Et si mortui fueritis, in maledictione erit pars vestra*. Reprobationis infidelium et impiorum causa originalis est solum Dei beneplacitum, XV, 293, 1. *In illo tempore respondens Jesus, dixit: Confiteor, tibi, Pater, Domine cœli et terræ, quia abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. Ita, Pater, quoniam sic placitum fuit ante te*. Reproborum gratia non est signata a Deo, XIX, 292, 1: *Firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc: Cognovit Dominus qui sunt ejus; et discedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen Domini*. Reprobatio Judæorum unde facta sit, XIX, 426, 2: *Quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo, et ego neglexi eos, dicit Dominus*.

2° *Reprobationis signum*. Reprobationis signum est nolle Deum sequi, sed suas voluntates, inclinationes, cupedines, XIV, 31, 2. Reprobationis signum est bonis affluere, iisque intemperanter se immergere, X, 497, 2. Reprobis virtutes cooperantur in malum, XVIII, 143, 2. Reprobus an salvari possit, VII, 260, 1.

3° *Reproborum status et pœna*. Reprobi post hanc vitam ad ignem infernalem damnabuntur, XVI, 562, 1: *Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes, et arescet, et colligent eum, et in ignem mittent, et ardet*. Reprobi quomodo sint a Deo maledicti, X, 173, 1. Reprobi sero dolent ob neglectas in vita virtutes, XV, 527, 1: *Fatuæ autem* (virgines) *sapientibus dixerunt: Date nobis de oleo vestro, quia lampades nostræ extinguuntur*. Frustra opem implorant, 528, 1: *Novissime vero veniunt et reliquæ virgines, dicentes: Domine, Domine, aperi nobis. At ille respondens, ait: Amen dico vobis, nescio vos*. A dæmonibus aut angelis ad judicium raptabuntur, 516, 1. Et lata a Christo sententia, statim per dæmones in tartara projicientur, 538, 1: *Tunc dicet et his qui a sinistris erunt: Discedite a me, maledicti, in ignem æternum, qui paratus est diabolo et angelis ejus*. Ubi ipsum accusabunt falsitatis et iniquitatis, *ibid*. Nunquam inferno liberabuntur, 537, 2. In Deum, Christum, et sanctos blasphemant ex desperatione, odio et rabie, 532, 1. Reprobi an per Christum resurgent, XVIII, 403, 1 (*Vide* Damnati, Infernus, Resurrectio).

REPTILE. Reptile est animal quod ventre serpit et repit, aut quod tam exiguos habet pedes, ut iis non tam incidere quam repere videatur, XIV, 217, 2; 218, 1. Reptilia in terra degunt, et in suis antris quam primum deprehenduntur; nullum habent ducem, solitaria vivunt, tardigrada sunt, *ibid*. Reptilibus comparantur homines, *ibid*. Reptilia homines vafros et ventri deditos symbolice denotant, XIII, 321, 1.

REPUDIATA. Repudiata, alteri nubens, nunquam ad primo repudiantem poterat redire, II, 486, 1.

REPUDIUM. 1° Repudii causæ libelli in veteri lege, II, 484, 1, 2. Quænam causæ illud conscribendi, 486, 1. Repudii libellus, Deo dispensante, olim Judæis fuit licitus, VI, 18, 1; XIII, 282, 1. An is libellus matrimonii vinculum solverit, II, 485, 1. Repudii libellus Judæis erat licitus, matrimoniumque dissolvebat, IX, 692, 1; X, 368, Qualis fuerit forma ejus, *ibid*., 2. Qualis ejus forma apud Romanos, *ibid*. Repudium uxorum multis argumentis dissuadetur, XIV, 579, 1, 2. Non erat id olim licitum ob uxoris odium, 580, 2.

2° Jus repudii in Novo Testamento rejecit vel saltem corrigit Christus, II, 486, 1; XV, 167, 1. Id tantum licitum fornicationis causa, *ibid*.

REPUERASCERE. Repuerascere quomodo Christianus debeat, XVIII, 393, 1 (*Vide* Parvulus, Puer).

REPUTARI. Reputari, imputari, et accepto ferre justitiam idem sunt, XVIII, 80, 2. Reputari dicitur pro tali, quod in se tale non est, *ibid*.

REQUIES, REQUIESCERE. 1° *Requiesco*, pro quiescere facio subinde accipitur, IX, 626, 1, 2. Requies servi, domini est salus et quies, X, 186, 1. Requiem quintuplicem habent mortui, 260, 2. Requies cur vocetur oratorium et templum, XII, 810, 1.

2° Duplex requies olim Judæis promissa fuit, XIX, 385, 2. Requies sabbati in usu fuit ab origine mundi ante legem Moysis, 386, 1. Requies

Judæorum terra promissionis, requies Christianorum æterna, 382, 1. Requies Dei quibus præparata sit, 386, 1. Requies cœlestis dupliciter præsignata est, *ibid*., 2. Hæc restat post omnem requiem in terra, *ibid*. Quanta ejus sit suavitas, 387, 1. Requies Christi quomodo dicatur gloria, XI, 265, 1, 2. Et varie intelligitur, *ibid*.

REQUIRERE. Requirere faciem Dei vel principis, est eorumdem benevolentiam captare, VI, 413, 2 et seq.

RES. 1° *Res humanæ profanæ*. Res contrariæ universum ornant, X, 177, 1. Rerum omnium æquilibritas, 177, 2. Omnes essentialiter a Deo pendent, 380, 2. Res creatæ possessio Dei dicuntur, *Psalm*. II, 201, 2. Res magnæ dicuntur res Dei, *Psalm*. I, 222, 2. Et ei obediunt et serviunt, X, 381, 1. Quæque generatim suum habet par oppositum, *ibid*. Res mundi antiquissima est tempus, VII, 129, 1. Res humanæ velut in orbem eunt, V, 240, 1. Rerum humanarum cursus dicitur torrens, *Psalm*. II, 257, 2.

Res omnis suam habet cariem, IX, 426, 1. Res vanæ ciphræ sunt similes, VII, 14, 1. Res mundi per quid depravatæ, 71, 1.

Re eadem utitur Deus ad liberandum pios et castigandum impios, X, 314, 2. Res habitæ vilescunt, amissæ sunt in pretio, VI, 61, 2. Res quibus homines incumbere debeant, VII, 48, 2.

2° *Res humanæ sacræ*. Res sacræ quomodo adorandæ, *Psalm*. II, 165, 2.

RESIDENTIA. Residentia episcopis præcipitur, XX, 379, 2.

RESIGNARE, RESIGNATIO. In Dei velle nos debemus resignare, IX, 345, 1, 2: *Bona et mala, vita et mors, paupertas et honestas a Deo sunt*. Qui tentatur, in Dei voluntatem se resignet, 98, 1: *Omne, quod tibi applicitum fuerit, accipe: et in dolore sustine, et in humilitate tua patientiam habe*. Resignatio sui in voluntatem divinam est optimum remedium in afflictione, XV, 571, 2: *Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste; verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu*. Resignatio perfecta qualis, *Job*, 46, 2: *Dominus dedit, Dominus abstulit; sicut Domino placuit, ita factum est; sit nomen Domini benedictum*.

RESINA. 1° Resina quid sit, I, 341, 1; 371, 2. Resina est lacryma vel gutta stillans ex arboribus: celebris est resina Galaad in Scriptura, XII, 79, 2. Ejus vires et potentia, *ibid*. Resina quæ sponte fluit ex arbore, melior est illa quæ per incisionem elicitur, IX, 646, 2.

2° Resina animæ est pœnitentia, XII, 79, 2.

RESISTERE. 1° Resistere Deo nemo valet, *Job*, 287, 1.

2° Resistendum pravis inverecunde, IX, 163, 2: *Ne accipias faciem adversus faciem tuam, nec adversus animam tuam mendacium*. Quando resistendum principi iniquo, 168, 2: *Pro justitia agonizare pro anima tua, et usque ad mortem certa pro justitia, et Deus expugnabit pro te inimicos tuos*. Resistendum nobis est concupiscentiæ, XX, 58, 1. Et tentationibus, 61, 1.

RES

RESOLUTIO. Resolutio milites imperterritos, animosos facit, IV, 432, 2. Cum resolutis pugnare periculosum est, *ibid*. Resolutio fortis multum potest ad difficultates omnes evincendas, XII, 117, 2. Resolutio constans ad resistendum omnibus sæculi invitamentis, reddit hominem ab eo immaculatum, XX, 95, 1.

RESPECTUS. Respectus Dei ditat et beat, IX, 344, 1, 2. Respectus Christi ad Petrum negantem quomodo contigerit, XV, 592, 1 (*Vide* Petrus).

RESPICERE. Respiciendum non est retro in Dei vocatione et bono cœpto, XVI, 142, 1, 2.

RESPIRATIO. Respiratio vitam causat, VI, 269, 1. Cur vocetur anima, *ibid*.

RESPONDERE, RESPONSIO. 1° *Variæ vocis* respondere *acceptiones in Scriptura*. Respondere capitur interdum pro *incipere loqui*, ordiri sermonem, XIV, 409, 1; XV, 27, 1; XVII, 149, 1; 243, 2; XXI, 179, 2. Idem est quod loqui, V, 490, 2. Responsum capitur sæpe apud scriptores pro *oraculo*, XVII, 236, 2. Responsum mortis quid Apostolus vocet, XVIII, 422, 1.

2° *Quomodo respondendum tum Deo tum hominibus*. Respondere Deo difficile est, *Job*, 228, 2: *Si repente interroget, quis respondebit ei? vel quis dicere potest: Cur ita facis?* 234, 2: *Si fortitudo quæritur, robustissimus est; si æquitas judicii, nemo audet pro me testimonium dicere; si justificare me voluero, os meum condemnabit me: si innocentem ostendero, pravum me comprobabit*.

Non respondendum antequam plene audita sit quæstio vel interrogatio, IX, 339, 2: *Priusquam audias, ne respondeas verbum; et in medio sermonum ne adjicias loqui*; X, 166, 2: *Qui interrogationem manifestat, parabit verbum, et sic deprecatus exaudietur, et conservabit disciplinam, et tunc respondebit*. Quod dum fit, superbiam redolet, levitatem, imprudentiam et rusticitatem, IX, 339, 2; 340, 1. Respondens antequam audiat, sæpe respondet insulse, V, 572, 1, 2: *Qui prius respondet quam audiat, stultum se esse demonstrat, et confusione dignum*. Respondere commode omnibus interrogantibus difficile est, IX, 269, 1: *Non te prætereat narratio seniorum; ipsi enim didicerunt a patribus suis. Quoniam ab ipsis disces intellectum, et in tempore necessitatis dare responsum*. Quomodo principi interroganti respondendum, 392, 2; 393, 1, 2: *Ne retineas ex æquo loqui cum illo* (potente), *nec credas multis verbis illius: ex multa enim loquela tentabit te, et subridens interrogabit te de absconditis tuis. Immitis animus illius conservabit verba tua, et non parcet de malitia et de vinculis*. Respondens adæquate ad mentem interrogantis, eum videtur exosculari, VI, 241, 2 et seq.: *Labia deosculabitur, qui recta verba respondet*. Respondendum et non respondendum stulto, juxta stulti-

tiam ejus, 298, 2 : *Ne respondeas stulto juxta stultitiam suam, ne efficiaris ei similis. Responde stulto juxta stultitiam suam, ne sibi sapiens esse videatur.* Responsio lenis iram frangit irati, V, 445, 1 : *Responsio mollis frangit iram; sermo durus suscitat furorem*; 463, 1 : *Vir iracundus provocat rixas; qui patiens est, mitigat suscitatas*; X, 54, 1 : *Si sufflaveris in scintillam, quasi ignis exardebit; et si expueris super illam, extinguetur; utraque ex ore proficiscuntur.* Responsio ad hæreticos de eorum fide infida, VII, 366, 2. Responsio oraculi Apollinis cuidam regi diviti, V, 224, 1.

RESPONSORIUM. Responsoria cur in divinis officiis iterentur, IX, 231, 2.

RESPUBLICA. 1° *Quibus assimiletur respublica.* Respublica velut mare est, V, 27, 1, 2. Est quasi navis, XII, 701, 2. Est quasi magnus homo politicus, XIX, 261, 1.

2° *Quidnam reipublicæ et conservandæ conducat.* Respublica sine ordine consistere nequit, XIX, 84, 2 : *Etsi corpore absens sum, sed spiritu vobiscum sum : gaudens et videns ordinem vestrum, et firmamentum fidei vestræ.* Ejus salus in sapientia regentium et obedientia civium consistit, V, 324, 1 : *Ubi non est gubernator, populus corruet; salus autem ubi multa consilia.* Ejus bonum regimen pendet a sacerdotio et regno, X, 465, 1, 2 : *Ideo statuit illi testamentum pacis, principem sanctorum et gentis suæ, ut sit illi et semini ejus sacerdotis dignitas in æternum. Et testamentum David regi filio Jesse de tribu Juda, hæreditas ipsi et semini ejus, ut daret sapientiam in cor nostrum judicare gentem suam in justitia, ne abolerentur bona ipsorum, et gloriam ipsorum in gentem eorum æternam fecit.* Reipublicæ firmamentum, decus et gloria sunt regnum, sacerdotium et militia, XIV, 479, 1 : *Ex ipso angulus, ex ipso paxillus, ex ipso arcus prælii, ex ipso egredietur omnis exactor simul.* Respublicæ hæreticæ sacerdotes et sacerdotium christianum exterminantes, illis, Christo, sibi injuriæ sunt, XIII, 338, 1. Respublica ruit deficiente prudentia justorum, XI, 134, 2. Respublica floret regnante justo, et impio regnante cadit et perit, VI, 372, 2 : *In exultatione justorum multa gloria est; regnantibus impiis, ruinæ hominum.* Turbatur per iniquum dominatum, 456, 2 et seq. : *Per tria movetur terra, et quartum non potest sustinere : per servum cum regnaverit*, etc. Respublica senibus committenda, V, 513, 2. Ejus rectores subinde se recreent, X, 108, 2. Quid respublica curare et providere debeat, VI, 462, 2. Quæ sit optima respublica, gnomæ septem sapientum, II, 405, 2; VI, 463, 2. Reipublicæ conducit pueros recte educare et castigare, X, 86, 1, 2 : *Qui diligit filium suum assiduat illi flagella, ut lætetur in novissimo suo, et non palpet proximorum ostia.* Reipublicæ quam nocent immorigeri, XI, 262, 2. Respublicas conservant tam præmia quam pœnæ, II, 178, 2. Idem docetur apophthegmatibus, *ibid.* Rempublicam evertunt divitiæ immodicæ et discordia, XIX, 20, 1. Respublica tota ob unius peccatum punitur, II, 349, 1 (*Vide* REGNUM).

RESTAURATIO. Restauratio qualis gentium captivarum per Prophetas promittatur, XIII, 643, 2. Restauratio Jerusalem spiritualis quæ fuerit, XI, 610, 2; 611, 1. Restauratores Ecclesiæ suæ semper excitavit Deus, XIV, 326, 2; 327, 1.

RESTITUTIO. 1° *Restitutio in sensu restaurationis sumpta.* Restitutio omnium rerum creatarum fiet in fine mundi, XVII, 121, 2.

2° *Restitutio pro rei alienæ redditione.* Restitutionem in veteri lege quomodo Deus fieri præceperit, II, 34, 2. Restitutio alieni debita est omni jure, XVI, 164, 2. Restitutio in quadruplum non est lege naturæ vel Mosis præscripta, 249, 2. Restitutio rei alienæ domino legitimo potior est quam eleemosyna ex illa, VI, 50, 2 (*Vide* FURTUM).

RESURGERE, RESURRECTIO. I. RESURRECTIO CHRISTI, *vide* JESUS CHRISTUS.

II. RESURRECTIO MORTUORUM. *Resurrectio mortuorum quid sit et quomodo in Scriptura vocetur.* Resurrectio cur vocetur regeneratio, XV, 433, 1 : *Jesus autem dixit illis : Amen dico vobis, quod vos qui secuti estis me, in regeneratione, cum sederit Filius hominis in sede majestatis suæ, sedebitis et vos super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israel*; XIX, 77, 2 : *Et ipse est caput corporis Ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus ipse primatum tenens*; XX, 242, 2 : *Benedictus Deus et Pater Domini nostri Jesu Christi, qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vivam, per resurrectionem Jesu Christi ex mortuis.* Est altera nativitas, *Job*, 326, 2 : *Putasne mortuus homo rursum vivat? Cunctis diebus, quibus nunc milito, expecto donec veniat immutatio mea.* Ea Syris vocatur consolatio, XVI, 490, 1. Resurrectio prima et secunda quæ sit, XXI, 356, 1, 2 : *Hæc est resurrectio prima. Beatus et sanctus, qui habet partem in resurrectione prima : in his secunda mors non habet potestatem.* Resurrectio tantum una est, 346, 1.

2° *Resurrectio mortuorum astruitur et probatur.* Resurrectionem negabant Sadducæi, credebant Pharisæi, XVI, 197, 1; 490, 1. Resurrectio ethnicis quam stulta videretur, XVII, 322, 1 : *Quidam autem Epicuræi et Stoici philosophi disserebant cum eo, et quidam dicebant : Quid vult seminiverbius hic dicere? Alii vero : Novorum dæmoniorum videtur annuntiator esse; quia Jesum et resurrectionem annuntiabat eis.* Resurrectionem quomodo jam factam esse docerent Hymenæus et Philetus, XVIII, 401, 2; XIX, 289, 2 : *Sermo eorum ut cancer serpit, ex quibus est Hymenæus et Philetus, qui a veritate exciderunt, dicentes resurrectionem esse jam factam.* Resurrectionem negantes quo fundamento nitantur, XVIII, 40[illegible], 2 : *Sed dicet aliquis : Quomodo resurgent mortui? qualive corpore venient? Insipiens, tu quod seminas non vivificatur nisi prius moriatur.* Eam negantium pessima est hæresis, 290, 2.

Resurrectio sæpe in Scripturis asseritur, XI, 381, 1, 2 : *Vivent mortui tui, interfecti mei resurgent : expergiscimini, et laudate qui habitatis in pulvere, quia ros lucis ros tuus*; XII, 757, 2 : *Facta est super me manus Domini, et eduxit me in spiritu Domini : et dimisit me in medio campi, qui erat plenus ossibus : et circumduxit per ea in gyro : erant autem multa valde super faciem campi, siccaque vehementer. Et dixit ad me : Fili hominis, putasne vivent ossa ista? Et dixi : Domine Deus, tu nosti. Et dixit ad me : Vaticinare de ossibus istis, et dices eis : Ossa arida, audite verbum Domini. Hæc dicit Dominus Deus ossibus his : Ecce ego intromittam in vos spiritum, et vivetis. Et dabo super vos nervos, et succrescere faciam super vos carnes, et superextendam in vobis cutem; et dabo vobis spiritum, et vivetis, et scietis quia ego Dominus*; XVI, 481, 1 et seqq. : *Respondens autem Jesus ait illis : Erratis, nescientes Scripturas, neque virtutem Dei. In resurrectione enim neque nubent, neque nubentur, sed erunt sicut angeli Dei in cælo*; XVII, 41, 1, 2; *Job* 413, 2; 414, 1 : *Scio enim quod Redemptor meus vivit, et in novissimo die de terra surrecturus sum : et rursum circumdabor pelle mea, et in carne mea videbo Deum meum : quem visurus sum ego ipse, et oculi mei conspecturi sunt, et non alius : reposita est hæc spes mea in sinu meo.* Resurrectio mortuorum fuit Judæis a Deo et angelis revelata, XIII, 168, 1 : *Multi de his qui dormiunt in terræ pulvere evigilabunt : alii in vitam æternam, et alii in opprobrium, ut videant semper.* Resurrecturos nos docet communis fidelium sensus, XVIII, 407, 1 : *Alioqui quid facient, qui baptizantur pro mortuis, si omnino mortui non resurgunt? Ut quid et baptizantur pro illis? Ut quid et nos periclitamur omni hora?* Resurrectionem credebant veteres sancti, X, 438, 2 : *Corpora ipsorum in pace sepulta sunt, et nomen eorum vivit in generationem et generationem.* Eam etiam gentes credidere, XIII, 168, 1. Resurrectio corporis necessario cum animæ immortalitate connexa est, IV, 554, 2 : *At vero fortissimus Judas....... facta collatione, duodecim millia drachmas argenti misit Jerosolymam offerri pro peccatis mortuorum sacrificium, bene et religiose de resurrectione cogitans. (Nisi enim eos qui ceciderunt, resurrecturos speraret, superfluum videretur et vanum orare pro mortuis.)* Ante resurrectionem qui ibant in mortem, ibant pariter in infernum, XIII, 461, 1, 2; 463, 2.

3° *Resurrectionis mortuorum causæ.* Ex resurrectione Christi fidem et spem resurrectionis nostræ habemus, XIII, 363, 2 : *Vivificabit nos post duos dies, in die tertia suscitabit nos, et vivemus in conspectu ejus.* Christus est quadruplex resurrectionis causa, XVI, 490, 1 : *Dicit ei* (Marthæ) *Jesus : Ego sum resurrectio et vita, qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit, vivet, et omnis qui vivit et credit in me, non morietur in æternum.* Resurrectionis nostræ causa est Christus resurgens, XVII, 125, 1 : *Loquentibus autem illis* (apostolis) *ad populum, supervenerunt sacerdotes et magistratus templi et Sadducæi, dolentes quod docerent populum, et annuntiarent in Jesu resurrectionem ex mortuis.* Sua resurrectione nos suscitavit, XVIII, 402, 2; 403, 1, 2 : *Nunc autem Christus resurrexit a mortuis, primitiæ dormientium, quoniam quidem per hominem mors, et per hominem resurrectio mortuorum*; XX, 244, 1 : *Benedictus Deus et Pater Domini nostri Jesu Christi, qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vivam per resurrectionem Jesu Christi ex mortuis.* Semina resurrectionis in corpore non sunt, XVIII, 409, 2 : *Seminatur in corruptione, surget in incorruptione*, etc. Resurrectio quoad substantiam est naturalis, quoad executionem supernaturalis, XVIII, 402, 2. Resurrectio est facilior quam creatio, XV, 481, 1. Resurrectionis causa est Eucharistia, XIV, 472, 1 : *Quid enim bonum ejus est, et quid pulchrum ejus, nisi frumentum electorum, et vinum germinans virgines?* XVI, 394, 2; 406, 1 et seqq. : *Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, habet vitam æternam : et ego resuscitabo eum in novissimo die*; XXI, 46, 2. *Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis : Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod est in paradiso Dei mei.*

4° *Resurrectionis mortuorum symbola.* Resurrectio ad vitam æternam significatur per jubilæum et sabbatum, et annum sabbaticum, II, 170, 2. Ea per Henoch designatur, X, 442, 1. Raptu Eliæ denotatur, 511, 2. Ejus symbola sunt hydrargyrum et semen quodlibet, XII, 758, 1. Ea per octavum diem designatur, XII, 799, 2. Ejus symbolum est phœnix et hydrus, XIII, 462, 2; XVIII, 89, 2; XIX, 480, 1; XX, 399, 2. Ejus typus est Daniel redivivus e lacu leonum, XIII, 84, 2. Per aquilam se deplumantem et renovantem denotatur, XIV, 79, 2.

5° *Quomodo resurrectio mortuorum fiet, ejus ordo et series*, XIX, 133, 1 et seqq. : *Ipse Dominus in jussu, et in voce Archangeli, et in tuba Dei descendet de cælo; et mortui, qui in Christo sunt, resurgent primi. Deinde nos, qui vivimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in aera, et sic semper cum Domino erimus.* Primo. *Quando fiet resurrectio mortuorum.* Resurrectio omnium rerum sicut et hominum erit in mundi fine, XX, 485, 1, 2 et seqq. Ante mundi finem non fiet, *Job*, 324, 2 : *Quomodo si recedant aquæ de mari, et fluvius vacuefactus arescat, sic homo, cum dormierit, non resurget; donec atteratur cælum, non evigilabit, nec con-*